

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Jakub Demele

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra pomocných věd historických a archivnictví

**Ztracené zvony Královéhradecké diecéze po druhé světové válce s využitím výkazů
kostelních zvonů jako pramene**

Bakalářská práce

Autor: Jakub Demele

Studijní program: B 3928 Technická podpora humanitních věd

Studijní obor: Počítačová podpora v archivnictví

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Klára Rybenská, Ph.D.

Hradec Králové 2022

Zadání bakalářské práce

Autor: **Jakub Demele**

Studium: F19BP0156

Studijní program: B3928 Technická podpora humanitních věd

Studijní obor: Počítačová podpora v archivnictví

Název bakalářské práce: **Ztracené zvony Královéhradecké diecéze po druhé světové válce s využitím výkazů kostelních zvonů jako pramene**

Název bakalářské práce AJ: Diocese of Hradec Králové's lost bells after Second World War using church bells reports as a source

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zabývá poválečným stavem zvonů ve vybraných vikariátech Královéhradecké diecéze. S pomocí výkazů kostelních zvonů sestavovaných z nařízení Ministerstva školství, věd a umění z roku 1949, které lze nalézt ve vlastnictví Biskupského archivu v Hradci Králové, se snaží vytvořit přehled o nevrácených zvonech a zpracovat o nich informace obsažené ve zmíněných výkazech. U výstupu práce se cílí na vytvoření vhodné webové stránky, založené na současných moderních trendech v oblasti webdesignu, obsahující databázi s možností vyhledávání podle získaných kritérií, jako například jména zvonaře, roku ulití nebo třeba váhy a ladění zvonu.

Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka.

BUREŠ, Michal, Adam LAITA a Marek LAURENČÍK. WordPress: od základů k profesionálnímu použití. Praha: Grada Publishing, 2021. ISBN 978-80-271-0178-8.

DOBRODINSKÝ, Jaroslav. Památková ochrana zvonů. Zprávy památkové péče. 1955, 15(3), 99–104. ISSN 1210-5538.

HRUBÝ, Vladimír. Královéhradecká diecéze. Praha: Nadace na opravu církevních památek v diecézi Královéhradecké, 1994.

KYBALOVÁ, Ludmila, Petr VÁCHA a Radek LUNGA. Pražské zvony. Praha: Rybka Publishers, 2005. ISBN 978-80-86182-95-7.

LUNGA, Radek. Průběh a charakter rekvizice českých zvonů za druhé světové války. Nepřichází-li práce k Tobě. Praha: Kancelář pro oběti nacismu, 2003, s. 123–130. ISBN 80-239-2505-9.

Zadávající pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Klára Rybenská, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jindřich Kolda, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 21.12.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 9.7.2022

Jakub Demele

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat Mgr. Ladislavu Holoubkovi a PhDr. Zdeňku Zahradníkovi za jejich rady a za zpřístupnění potřebného archivního materiálu. Zároveň bych chtěl samozřejmě poděkovat své vedoucí práce Mgr. Kláře Rybenské, Ph.D. za správné nasměrování, konzultace a za všechnu trpělivost.

Anotace

DEMELE, Jakub. *Ztracené zvony Královéhradecké diecéze po druhé světové válce s využitím výkazů kostelních zvonů jako pramene*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2022, s. 59. Bakalářská práce.

Práce se zabývá poválečným stavem zvonů ve vybraných vikariátech Královéhradecké diecéze. S pomocí výkazů kostelních zvonů sestavovaných z nařízení Ministerstva školství, věd a umění z roku 1949, které lze nalézt ve vlastnictví Biskupského archivu v Hradci Králové, se snaží vytvořit přehled o nevrácených zvonech a zpracovat o nich informace obsažené ve zmíněných výkazech.

U výstupu práce se cílí na vytvoření vhodné webové stránky, založené na současných moderních trendech v oblasti webdesignu, obsahující databázi s možností vyhledávání podle získaných kritérií, jako například jména zvonáře, roku ulití nebo třeba váhy a ladění zvonu.

Klíčová slova: rekvizice, druhá světová válka, zvony, webová databáze

Anotace

DEMELE, Jakub. *Diocese of Hradec Králové's lost bells after Second World War using church bells reports as a source*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2022, 59 pp. Bachelor Thesis.

This bachelor thesis deals with the condition of bells after World War II in selected deaneries from Diocese of Hradec Králové. By using reports made by the Ministry of Schooling, Sciences, and Art in 1949 and which can be found in the archive of Hradec Králové Bishopric it tries to create an overview of not returned bells and compile information about them found in the aforementioned reports. The objective is also to create a representative webpage which is supposed to reflect modern trends in design and to produce at the same time a database with the ability to be searched in by certain criteria such as name of the bell-maker, year of casting or for example the weight of the bell or bell tuning.

Keywords: requisition, world war two, bells, web database

Obsah

Úvod	10
1 Členění, vývoj a poválečný stav královéhradecké diecéze Chyba! Zložka není definována.	
1.1 Počátky diecéze	11
1.2 Základní správní členění.....	12
1.3 Poválečný stav královéhradecké diecéze.....	12
2 Rekvizice zvonů za první a druhé světové války	14
2.1 První světová válka	14
2.2 Druhá světová válka.....	16
3 Metody výzkumu	19
4 Základní popis vybraných pramenů	21
4.1 Výkazy kostelních zvonů	21
4.2 Soupis památek historických a uměleckých v království Českém a Soupis památek historických a uměleckých v Republice československé.....	23
5 Možnosti tvorby webových stránek pro prezentaci historických dat	26
5.1 CMS	26
5.2 Moderní trendy ve web designu	29
6 Tvorba webové stránky k prezentaci dat Výkazů kostelních zvonů	31
6.1 Příprava	31
6.2 Designování stránky.....	32
6.3 Zpřístupnění stránky	33
7 Tvorba databáze určené k prezentaci historických dat	34

7.1	Kritéria databáze a nástroje pro vyhledávání	34
7.2	Kategorizace dat z výkazů	35
7.3	Přizpůsobení dat databázi a vyhledávání.....	39
7.4	Nástroje a postupy využití při tvorbě databáze	39
8	Interpretace výsledků	43
8.1	Datace ulití zvonů	43
8.2	Nápisová a zdobná tematika	44
8.3	Zvonaři působící ve východních Čechách.....	47
8.4	Kategorizace zvonů	49
8.5	Fyzické parametry zvonů.....	50
8.6	Průběh rekvizic	50
	Závěr	52
	Prameny a literatura	54
	Přílohy	58

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodl následovat zaměření svého oboru a pohybovat se na hraně několika odvětví. Tento přístup se podepisuje i na jejím výstupu. Její podstata leží ve zpracování a zpřístupnění historického pramene, jenž se týká rekvizic zvonů za druhé světové války na území královéhradecké diecéze. Zpracovávány jsou *Výkazy kostelních zvonů za okupace zavlčených a dosud nenavrácených*, které vznikaly v srpnu 1949 a obsahují záznamy o zvonech, jenž byly považovány za nevrácené. Ve většině případů to opravdu znamenalo, že se již nevrátí, a proto jde o výborný náhled do meziválečného zvonářství, které zahrnuje většinu záznamů.

Hlavním cílem práce je seznámit se blíže s obsahem výkazů, podrobit je rozboru a převést je do takové podoby, kterou lze prezentovat veřejnosti ve formě, jenž usnadní badatelům práci. Tou má být uživatelsky přívětivá webová stránka obsahující databázi, ve které bude umožněno vyhledávání na základě různých kritérií, například dle data ulití, jména zvonáře nebo váhy.

Vedlejším cílem je vytvoření náhledu do struktury a povahy pramene. Zpracován není veškerý dostupný materiál, ale zahrnuta je jen jeho část obsahující asi čtvrtinu dostupných záznamů. Na tomto menším vzorku je zmapován obsah a charakter záznamů, který je v práci průběžně líčen. Výsledek potom může sloužit potenciálnímu pokračování práce, které by mohlo rozvíjet témata a otázky vzešlé z této. Mimo jiné může také pomoci badatelům jako průvodce. V tomto případě je stěžejní kapitola *Interpretace výsledků*.

Začátek tohoto díla se zabývá líčením historických okolností vzniku pramene, podstatou jeho náplně a prostředím, kterým se zabývá a ve kterém vznikal. To vše je sledováno v kapitolách *Členění, vývoj a poválečný stav královéhradecké diecéze a Rekvizice zvonů za první a druhé světové války*. Navazuje kapitola *Metody výzkumu*, ve které je vylíčen přístup, kterým se autor řídil při tvorbě práce a na ní navazuje technická část. Kapitoly *Možnosti tvorby webových stránek pro prezentaci dat*, *Tvorba webové stránky k prezentaci dat Výkazů kostelních zvonů* a *Tvorba databáze určené k prezentaci historických dat*, se zabývají možnostmi prezentace výstupu práce a jejich realizací. Přehledka možností vyhledávání různých jevů a trendů je nastíněna v kapitole *Interpretace výsledků*, ve které se objevují výsledky získané čistě pomocí základní manipulace s nástroji poskytnutými ve výstupu, kterým je zmiňovaná webová stránka s databází.

1 Členění, vývoj a poválečný stav královéhradecké diecéze

V této kapitole je nastíněn vývoj a správní členění diecéze, které se do jisté míry podepsaly na podobě a obsahu pramene a předznamenalý okolnosti, díky kterým mohl vůbec vzniknout.

1.1 Počátky diecéze

Královéhradecká diecéze vzniká na počátku 17. století v době po Bílé hoře v rámci rekatolizace probíhající na území Čech a Moravy. Před jejím založením se v Čechách vyskytovaly pouze 2 další, a to Pražská a Litomyšlská, přičemž Pražská byla povýšena na arcidiecézi a Litomyšlská zanikla již v době husitských válek. Samotné Pražské arcibiskupství tak muselo zajišťovat rozsáhlá území, což bylo zcela nad jeho síly. Mimo jiné bylo hlavní motivací pro založení dalších biskupství tou dobou rozsáhlé protestantské hnutí. V Čechách se ke katolicismu na konci 16. století hlásilo pouze sedmina obyvatelstva, královskými katolickými městy byly jen České Budějovice, Plzeň, a Ústí nad Labem. V rozvoji správní struktury církve, konkrétně pak právě v zakládání biskupství, byl spatřován nástroj protireformní činnosti. Tento postoj vyplynul z Tridentského koncilu, jenž se problematikou reformace zabíral. Při výběru místa vzniku biskupství se bralo v potaz sousedství s protestantskými zeměmi, a tedy stavěním biskupství do obrané pozice proti vlivům vycházejícím z těchto území, jako byly Polsko a sever Svaté říše římské. Pro východní Čechy se nejdříve zvažoval klášter v Broumově, nakonec byl ale vybrán Hradec Králové. Další biskupství bylo umístěno do Litoměřic. Jejich založení bylo následně pozdrženo třicetiletou válkou. Peníze byly zajištěny jako podíl z daně ze soli, jenž se podařil církvi od císaře Ferdinanda II. zajistit pražskému arcibiskupovi Arnoštu Harrachovi. Před samotným založením biskupství bylo nutno vytvořit kapitolu, povýšit kostel sv. Ducha na biskupskou katedrálu a v neposlední řadě hmotně a hospodářsky vyztužit budoucí biskupství. Následně byla 10. listopadu 1664 papežem vydána zakládací listina.¹

¹ Vladimír HRUBÝ, *Královéhradecká diecéze*, Hradec Králové 1994, s. 5-30.

1.2 Základní správní členění

V čele diecéze se nachází biskup. Diecéze se následně dělí na vikariáty, které vedou vikáři a každý vikariát se rozděluje na farnosti. Pod farnost spadá většinou až několik obcí. Farnosti, které zanikly se stávají součástí jiných farností a jejich kostely se z farních změnily na filiální.²

Členění na vikariáty provází české území teprve od 17. století. V tomto ohledu se jedná jenom o Čechy, jelikož na zbytku území, tedy diecéze brněnská, olomoucká a ostravsko-opavská, se území členilo do jiných útvarů, jako děkanáty, arcijáhensství nebo arciděkanáty. To jsou útvary přednesené hlavně z dřívějších dob. Vikář byla potom osoba zastupující biskupa na daném území.³

Podoba diecéze se do vlády Josefa II. výrazně nelišila od dob svého založení. Mimo vznik nových far byly roku 1782 připojeny čáslavský a chrudimský kraj a rozloha území spravované hradeckým biskupstvím se značně rozrostla. Dále pak byla diecéze rozdělena na 24 vikariátů, které odpovídaly politickému územnímu členění.⁴ V roce 1842 byl počet vikariátů navýšen na 31.⁵

Za druhé světové války byla diecéze rozdělena a skoro jedna čtvrtina, tedy 114 farností z 470, se několik let nacházela v Říšské župě Sudety. Održené území bylo spravováno pod biskupským generálním vikariátem v Sudetech se sídlem v Trutnově až do konce války. Poslední významná změna z hlediska členění nastala v roce 2004, kdy v reakci na demografické změny byl razantně zmenšen počet far z 447 na 256.⁶

1.3 Poválečný stav královéhradecké diecéze

Na konec války a obnovení Československa navazovala snaha o obnovu církevní správy do původní podoby a rozsahu. Jelikož ale toto období provázely hned několik rušivých

² Církevní správa v českých zemích. *Církevní mapy* [online]. 2016 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.cirkevniMAPY.cz/cirkev-v-ceskych-zemich/cirkevni-sprava-v-ceskych-zemich/>

³ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2005, s. 191.

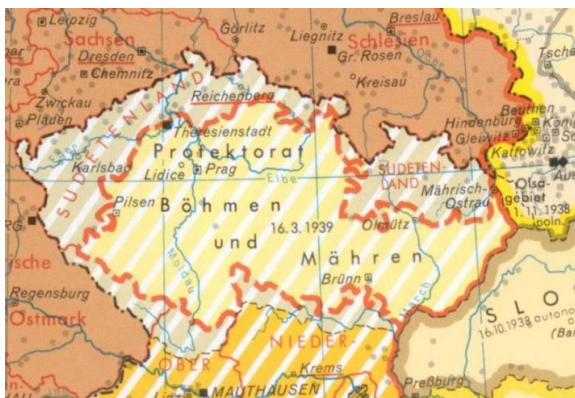
⁴ V. HRUBÝ, *Královéhradecká diecéze*, s. 51-55.

⁵ Stručná historie dějin biskupství královéhradeckého. *Biskupství královéhradecké* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://www.bihk.cz/biskupstvi/historie>

⁶ *Tamtéž*.

okolností, vyšly tyto snahy zčásti vniveč. Řeč je o poválečném odsunu Němců a také o převzetí moci komunistickou stranou.

Odsun Němců se projevil na obsazenosti far, a to hlavně v pohraničí. Při pohledu na mapu odtržených Sudet, jelikož ty podíl německého obyvatelstva více než dobře mapují, královéhradecká diecéze neutrpěla tolik, jako například diecéze litoměřická, kde měla německá národnost převahu včetně duchovenstva, na němž se Němci podíleli ze tří čtvrtin.⁷

Obrázek 1 Sudety⁸

Komunistická strana zasáhla hlavně do fungování a správy církve, která byla ideologickým i mocenským soupeřem stojící jí v cestě o převzetí úplné kontroly nad obyvatelstvem. Projevilo se to sesazením většiny biskupů, které nahradili kapitulní vikáři a konzistorní vládní zmocněnci.⁹ Došlo také k omezení studia teologie. Rušeny byly církevních střední školy a vysokoškolská teologická učiliště. Mnoho členů církve bylo nuceno sloužit u pomocných technických praporů. Likvidací prošly řeholní řády.¹⁰

⁷ Zdeněk BOHÁČ, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918–1999*, Kostelní Vydří 1999, s. 29–31.

⁸ Sudety. *Kyberia* [online]. 2019 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://kyberia.sk/id/8659430/3755160>

⁹ Michal SKLENÁŘ, *Děkan Václav Boštík*, Praha 2019, s. 116–118.

2 Rekvizice zvonů za první a druhé světové války

S rozsáhlými konflikty 20. století šly ruku v ruce neméně velké materiální potřeby zbrojního průmyslu. Mezi nedostatkovým zbožím se ale nenacházely jenom samotné surové rudy. Důležitým aspektem pro výrobu některých typů zbraní byla kvalita, která se se vzrůstající kvantitou, snažící se nahradit rozsáhlé válečné stále snižovala. Proto se v momentech, kdy se tyto nedostatky začaly projevovat šahalo i k drastickým opatřením. Jedním z nich bylo právě využívání zvonů. Mimo jiné se z vybavení kostela rekvizice týkaly i varhan, konkrétně jejich píšťal, bohatých na cín, přičemž u zvonů to byl bronz, taktéž obsahující velké množství cínu, jenž je stavil do středu pozornosti.¹¹

Na území Čech můžeme sledovat ve 20. století hned dvě akce podobného rázu, ve kterých zaznamenáváme významné ztráty pro české zvonařství. Mluvíme o první světové válce, kde byly zvony zabavovány pro válečné úsilí Rakouska-Uherska a o druhé světové válce, ve které mizí z českého území další tisíce zvonů, určených pro německý průmysl. Po roce 1945 už v Čechách obdobně ničivé akce nelze dohledat.

2.1 První světová válka

Přestože se formuláře, a tedy i výsledná databáze, týkají jenom druhé světové války, do podoby jednotlivých záznamů, ale i do obecného charakteru celého pramene, se velké míře projevují události první světové války, která způsobila značné škody na stavu českého zvonového fondu.

Rekvizice zvonů za první světové války proběhla v několika vlnách. Předcházely jim pokusy o zefektivnění výroby, případně recyklace použitých materiálů přímo z bojišť, ale to se ukázalo jako neúčinné. Po výzvách k vlastní iniciativě obyvatelstva a aktivizování jejich vlastních soukromých zdrojů, jež se minuly účinkem, přišly státem nařízené konfiskace. Ještě v roce 1915 probíhaly rekvizice například cínových předmětů, měděných střeš a posléze

¹⁰ Z. BOHÁČ, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918–1999*, s. 31–37.

¹¹ Petr KOUKAL a kolektiv, *Péče o varhany a zvony, jejich památková ochrana*, Praha 2006, s. 10.

liturgických předmětů bronzových, cínových, měděných nebo mosazných. Rekvizice zvonů přišly vzápětí.¹²

První celostátní rekvizice proběhly v roce 1916, ale první zvony použité pro válečné účely nebyly zvony rekvírované, ale zvony darované, a to už v roce 1914 z dobrovolné činnosti obcí. Nařízeným rekvizicím předcházely soupisy, které měly ulehčit procesu výběru zvonů a akce samotná započala 8. srpna 1916.¹³ Pro sestavování soupisů dokonce vznikla komise, do jejíž činnosti spadalo fotografování zvonů, opsání nápisů, pořizování sádrových odlitků částí nebo celých zvonů.¹⁴ Farnímu kostelu se zpravidla nechávaly dva zvony a filiálnímu jeden. Dále pak byly rekvírovány zvony z klášterů, kaplí, zvony hřbitovní, obecní nebo z hodinových věží a celkově se mělo odevzdat dvě třetiny váhy všech dostupných zvonů v rámci hranice každého vikariátu. Při výběru zvonů se také zohledňovalo datum výroby. Zvony pocházející ze století 15. a 16. byly chráněny. Ty ze 17. a 18. století žádnou ochranu už neměly, ale stále se uvažovalo pro zachování. Exempláře, které vznikly po roce 1800, se pro naplnění potřebných hmotnostních limitů a pro zachování těch starších odevzdávaly skoro bez rozmýšlení. Výběr se tedy řídil dle rovnice: *starší rovná se cennější*. Tento přístup vedl ke ztrátě některých etap vývoje zvonářského řemesla na našem území. Celkově pak z 9000 tehdy evidovaných zvonů zmizela z Čech po první vlně téměř třetina.¹⁵ Stávalo se také, že bylo vydáno více než mělo, případně že orgány zabavily více, než jim náleželo.¹⁶

Na průběhu rekvizic se podílela armáda, která vyčlenila zvláštní oddíly zvané Glockenkommanda, které zvon odňaly a sepsaly protokol, na jehož základě se mohl vlastník domáhat náhrady, která byla ale považována za nedostatečnou. Jednalo se o 4 rakouské koruny za 1 kilogram zvonoviny.¹⁷

¹² Tomáš CHVÁTAL – Luděk KRČMÁŘ, *Obrazy z dějin českého zvonářství. Rekviziční fotografie z první světové války ze sbírek Západočeského muzea v Plzni*, Domažlice 2006, s. 9.

¹³ Zdeněk WIRTH, *Rekvizice zvonů*, Památky archeologické 29, Praha 1917, č. 1, s. 103–104.

¹⁴ Ludmila KYBALOVÁ – Radek LUNGA – Petr VÁCHA, *Pražské zvony*, Praha 2005, s. 95.

¹⁵ Z. WIRTH, *Rekvizice zvonů*, Památky archeologické 29, s. 103–104.

¹⁶ Zdeněk WIRTH, *Zpráva o zvonech, rekvírovaných r.1917 ve vikariátě turnovském*, Památky archeologické 32, Praha 1921, č. 3–4, s. 252.

¹⁷ Z. WIRTH, *Rekvizice zvonů*, Památky archeologické 29, s. 103–104.

Další kolo rekvizic začalo nařízením ministerstva zeměbrany 22. května 1917:

„...žádány jsou všechny zvony z mědi nebo z měděných slitin od největšího průměru 25 cm. výše mimo signálové zvony železnic a lodí a mimo zvony zvláštní umělecké nebo historické ceny...“

18

Tentokrát měl být zanechán jen jeden zvon, a to jen v kostelech, ve kterých probíhaly bohoslužby. Posléze měla proběhnout i třetí vlna, při které se chystala rekvizice zbylých zvonů a zachovat se měly jen jednotlivé kusy od různých zvonářů, jako příklad jejich práce. Tento plán se již však nestihl uskutečnit. Celkovou ztrátu nelze přesně určit, ale odhadem bylo zničeno za celé trvání války na tři pětiny všech zvonů.¹⁹

Ve 20. a 30. letech probíhala obnova zvonového fondu. Na některých místech, jako třeba v Praze, se podařilo předválečný stav početně doplnit a někdy i předčit.²⁰ Stávalo se, že nově ulité zvony neladily se zvony starými, které válku přečkaly, a v takovém případě se zvony přelévaly nebo proběhly výměny či prodeje.²¹

2.2 Druhá světová válka

Druhá světová válka si svými rozměry nezařadila s tou první. Jelikož bylo území Československa nucené podílet se na válečném úsilí států Osy, jež byly odříznuty od mezinárodního obchodu, a tedy i světové surovinové základny, bylo nasnadě, že dříve či později opět dojde k obdobným materiálovým nedostatkům jako za války první.

Přípravy započaly v březnu 1940, kdy v Německu vyšel zákon, dle kterého se měly začít shromažďovat neželezné kovy pro válečný průmysl, do čehož spadaly třeba i bronzové zvony. V případě bývalého území první republiky je potřeba brát v potaz, že bylo za války rozděleno hned do několika samostatných správních útvarů. Bavíme se o Říšské župě Sudety, bývalém pohraničí, která byla přímo součástí Německa, Protektorátu Čechy a Morava, a opomenout by

¹⁸ Zdeněk WIRTH, *Rekvizice zvonů*, Památky archeologické 29, Praha 1917, č. 3, s. 194.

¹⁹ T. CHVÁTAL – L. KRČMÁŘ, *Obrazy z dějin českého zvonářství*, s. 9.

²⁰ L. KYBALOVÁ – R. LUNGA – P. VÁCHA, *Pražské zvony*, s. 95.

²¹ Jaroslav DOBRODINSKÝ, *Památková ochrana zvonů*, Zprávy památkové péče 15. Praha 1955, č. 3, s. 102.

se neměly Slovenský štát, případně odtržené území Podkarpatské Rusy spadající pod Maďarsko.²²

Na území bývalého Československa docházelo ke konfiskaci všude mimo území Slovenského štátu. Rekvizice neprobíhaly jenom u nás, ale akce byla plánována i pro vlastní a okupovaná území. Rekvírovalo se v Belgii, Nizozemí, Itálii, Maďarsku, Generálním Gouvernementu, tedy západní části Polska a v Alsasku a Lotrinsku, regionech připojených k Německu po porážce Francie, ve které ale jinak, stejně jako třeba v Dánsku, žádné zabavování zvonů neproběhlo²³

Zvony se následně rozřazovaly do čtyř základních kategorií A, B, C a D. Kategorie A byly zvony určené k odeslání, byly to zvony, které vznikly v 19. a 20. století, případně takové, jejichž tvůrci byli ještě živí. Kategorie B byla rezervní a kategorie C obsahovala umělecky a hudebně cenné zvony. Do kategorie D byly pak řazeny ty nejhodnotnější, které se měly zachovat. Rozřazování měly na starost pracovníci památkové péče a církevní úřady. Z hlediska expedování rekvírovaných zvonů byla Kategorie A posílána okamžitě. B a C se ponechávaly, přičemž C se měla uvažovat jako úplně poslední možnost.²⁴

Na území protektorátu vyšlo nařízení o rekvizicích zvonů v listopadu 1941. Jednalo o všechny zvony bez ohledu na jejich účel. Pokud neměl vlastník k dispozici zvon kategorie D, ponechán měl být vždy jen jeden zvon, a to nejmenší. Mimo jiné byly ušetřeny také zvony, které se už před oním nařízením nacházely v muzeích a zvony menší než 10 kg. Stejně jako předtím, samotným rekvizicím předcházely soupisy, které měly obsahovat všechny zvony se základními charakteristikami, například hmotnost, spodní průměr, ladění, rok ulití nebo také důvod, proč nebyl odevzdán v rekvizicích za války minulé.²⁵ Tyto soupisy ale nebyly z časové tísně a nedostatku personálu nikdy pořádně vytvořeny. Sepisování někdy pokračovalo i po odvezení na skladištích u továren, kde měly být zvony zpracovány. Docházelo k evidenci jak písemné, tak obrazové.²⁶

²² Radek LUNGA, *Průběh a charakter rekvizice českých zvonů za druhé světové války*, Nepřichází-li práce k Tobě. Praha 2003, s. 124.

²³ Radek LUNGA – Jiří ROHÁČEK, *Umlčené hlasy*, Praha 2021, s. 22–23.

²⁴ R. LUNGA, *Průběh a charakter rekvizice českých zvonů za druhé světové války*, s. 123–130.

²⁵ *Tamtéž*, s. 123–130.

²⁶ *Tamtéž*, s. 27-31.

Zvony se svázely do okresních sběrů a potom do ústředních, které se nacházely v Praze a Ostravě. Z Ostravy se později vše převezlo do Prahy, odkud se po Labi na lodích přepravovaly do Hamburku. Okamžitě byly přepraveny zvony kategorie A, zbytek byl uskladněn ve skladech na Maninách.²⁷ Na území protektorátu se proto zachovalo, oproti území Sudet, velké množství zvonů B a C, jelikož byly umístěny u Čechů a nebyly neprodleně odváženy do Německa, tak jak se to dělo v našem pohraničí.²⁸

Při odevzdání zvonu dostal vždy majitel lísteček, tzv. rekviziční číslo, podle kterého se pak daný zvon dal identifikovat. Pro území Protektorátu pravděpodobně fungoval podobný systém jako pro Župy.²⁹

Po skončení války se odhadovalo, že na území Čech zůstalo 13 % zvonů, na Moravě jen 6 %. Tyto počty mírně rozšířili následně zvony, které se podařilo navrátit, hlavně z řad kategorie C.³⁰ Celkově tedy bylo zničeno kolem 10 000 zvonů jenom z území protektorátu a kolem 4000 z území Sudet. Z ciziny, z Německa, a se zvony z Československa, pak dohromady za války prošlo rekvizicemi přes 75 000 zvonů.³¹

Restituce zvonů neprobíhaly zrovna hladce. Některé zvony byly špatně poznačené, případně ona značka byla špatně čitelná, jelikož byly skladovány celou dobu ve venkovních prostorách a vystaveny ne vždy příznivému počasí. Zvony skladované na Maninách v Praze byly navraceny okamžitě a ty, které se vracely z Německa, se do rukou nových či původních vlastníků, dostávaly s časovým odstupem. Některé se vrátily do Československa až v roce 1950. Kusy, u nichž se nepodařilo identifikovat vlastníka se přiřazovaly na místa nová, a tak ne vždy jsou zvony na českých kostelích tam, kde visely původně.³²

²⁷ T. R. LUNGA, *Průběh a charakter rekvizice českých zvonů za druhé světové války*, s. 27–31.

²⁸ R. LUNGA – J. ROHÁČEK, *Umlčené hlasy*, s. 23.

²⁹ *Tamtéž*, s. 25–35.

³⁰ J. DOBRODINSKÝ, *Památková ochrana zvonů*, s. 102.

³¹ R. LUNGA, *Průběh a charakter rekvizice českých zvonů za druhé světové války* s. 128.

³² R. LUNGA – J. ROHÁČEK, *Umlčené hlasy*, s. 34–37.

3 Metody výzkumu

Pro vytvoření správné představy o obsahu pramene, o jeho povaze, formě, trendech, které záznamy doprovázejí, pro vysledování stěžejních souvislostí, je ho potřeba správně pochopit. Před kompletním značně rozsáhlejším zpracováním, které by na tuto práci navazovalo, přijde vhod zmapování menších částí. Díky tomu lze získat lepší předpoklady už jenom například pro správný návrh databáze, případně možná odhalení různých zajímavostí, které by se při masovém zpracování dostatečně neprojevily.

Digitalizace je uskutečněna ručním přepisem, nikoliv tedy za využití programu s technologií OCR neboli Optical Character Recognition³³. Použití OCR při digitalizaci zbývajících obsahu, jelikož práce zahrnuje zhruba 25 %, by mělo být určitě uváženo. Většina záznamů je sice tvořena ručně psaným písmem, strojový zápis se vyskytuje minimálně, ale OCR programy, které v posledních letech procházejí masivním rozvojem, by s takto moderním písmem neměly mít většinou problém. A to vzhledem k tomu, že existují i takové programy, které jsou schopné za určitých okolností „přečíst“ i novogotické kurzivní písmo čili kurent.

Z výsledků vzešlých z digitalizace se pak pomocí sledování četnosti a povahy sledovaných trendů rozhodne o struktuře, jakým budou data uspořádána.

Část práce, která se zabývá prezentací dat, je hlavně založena na práci s internetovým prohlížečem, jelikož mnoho zdrojů pro tvorbu webu, databází a web designu se nachází ve formě diskusních fór, videí, blogů apod. V tomto ohledu si je potřeba samozřejmě každou informaci pečlivě ověřit a promyslet, jelikož může být nepravdivá nebo zastaralá.

Tvorba databáze je do jisté míry závislá na potřebě znalosti obsahu, kterým by měla být naplněna. Tomu všemu slouží *Kategorizace dat z výkazů*. Výstupem tohoto úkonu je nástroj pro práci, tedy vyhledávání, filtrování apod., díky čemu bude možný samotný průzkum dat, který se projeví v kapitole *Interpretace výsledků*. Tento průzkum by měl být stěžejný pro další zpracování.

Dalším prvkem, který hraje jistou roli, je kampanologie. To je věda zabývající se zvony a souvislostmi jich se týkajícími. Její poznatky byly využity v nevelké míře, protože nedochází

³³ Jedná se o technologii užívanou v oblasti digitalizace textu, která posléze dovede další práci s prameny značně usnadnit.

k popisu zvonů, ale k přepisu, prezentaci a interpretaci. Data, s kterými je nakládáno, jsou daná a nevznikají žádná nová. Proto je ke kampanologii přistupováno jen v okamžiku, kdy je potřeba upřesnit pojem, například o srdci zvonu, čepci a dalších částech zvonu, o kterých ve výkazech padne zmínka. Samotná metodika kampanologické práce je zde uplatněna v minimální míře. Pokud však nastala potřeba, použita byla kampanologická příručka³⁴, kde byla zvláště upotřebena kapitola o využití literatury v oblasti zvonového bádání, jelikož pramen do jisté míry nesl podobné znaky.

³⁴ Petr VÁCHA, *Dokumentace kampanologických památek*, Praha 2018, s. 76–77.

4 Základní popis vybraných pramenů

Hlavní pramen provázející celou práci tvoří *Výkazy kostelních zvonů za okupace zavlčených a dosud nevrácených*³⁵ (dále jen Výkazy) z vlastnictví biskupského archivu v Hradci Králové. Jelikož jsou Výkazy neúplné, předmětem dalších úvah by mohlo být pátrání po pramenech jiných, které by možné díry zaplnily. Taková možnost je prezentována níže v dílech *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém* a *Soupis památek historických a uměleckých v Republice československé*. To je ale, jak se dá dočíst, hlavně zdroj pro zvony vzniklé před první světovou válkou. Jelikož je obsah pramene vyplněn hlavně zvony meziválečnými, muselo by se zapátrat například ve farních kronikách, které však právě sloužily ve většině případů jako hlavní zdroj pro ony Výkazy, jak je v příložených psaních často zmiňováno. Myslitelným se proto můžou jevit regionální noviny, publikace a podobná díla, ve kterých se jistě dají najít zmínky alespoň o těch významnějších zvonech. Těmi se ale tato práce nezabývá kvůli svým odlišným cílům.

4.1 Výkazy kostelních zvonů

Jádro je tvořeno souborem formulářů, které vznikaly z nařízení vydaného Ministerstvem školství, věd a umění 28. července 1949. O něm pak byly farnosti informovány dopisem v tomto znění:

„Ministerstvo školství, věd a umění přepisem z 28/5 1949, čj. P-10780/49-P/6 žádá urychlené předložení seznamů všech za okupace zavlčených a dosud nevrácených kostelních zvonů. Zasílajíc za tím účelem příslušné tiskopisy, žádáme v zájmu tak důležité věci o jejich přesné vyplnění, a to trojmo a rychlené zaslání dvou stejnopisů biskupské konsistoři k dalšímu opatření. Jeden stejnopis budiž ponechán pro evidenci ve farním archivu. Do seznamu záhodno pojmuti i zvonky na t. zv. Obecních věžičkách neb zvonících.“ (podepsán František Hrubý, kancléř)³⁶

Každý formulář je označen číslem, které jen stanovuje pořadí, v jakém byly přijaty a ojedinele jsou pod jedním číslem zaneseny 2 farnosti. K pramenu je i přiložen seznam, ve kterém jsou k jednotlivým číslům doplněny názvy farností, které se s nimi pojí, ale tak je ošetřeno jen něco

³⁵ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka.

³⁶ *Tamtéž.*

kolem 60 % záznamů. Proto byla potřeba zbytek projít a seznam doplnit. K oněm 60 % je na seznamu připsáno i datum, kdy byla psaní s formuláři převzata. Mimo jiné jsou k některým formulářům přiloženy i krátké dopisy, ve kterých se nejčastěji nachází pozdrav a stručné uvedení vyplněného formuláře, který byl na biskupství zaslán spolu s třemi vyhovenými výkazy.

Velice zřídka, ale přeci, se objevuje ve psaní i něco navíc. Nejčastěji jde o zprávu, ve které farnost oznamuje, že za války nebyl žádný zvon zrekvírován nebo že byly všechny navraceny. V takovém případě je formulář prázdný a o zvonech, které rekvírovány byly, ale vrátili se, žádné informace pramen neposkytuje. Mimo jiné jsou někdy přiloženy malé fotografie dokumentující odevzdané zvony.³⁷

Každý formulář má pevně stanovenou podobu. Obsahuje vždy identifikaci v církevní správní struktuře, tedy o jakou farnost a diecézi se jedná, ale zároveň je i k dispozici dodatečná identifikace dle politické správy, a to určení kraje a okresu. Přítomnost všech těchto 4 prvků je více než žádoucí kvůli přítomnosti far s totožnými jmény. Pod názvem formuláře je vepsána všeobecná instrukce:

„Bližší označení zvonů, aby mohly býti poznány a zajištěny. Tyto rubriky buďtež přesně vyplněny, pokud požadované údaje jsou známy.“³⁸

Následuje 11 sloupců, z nichž každý je nadepsán, jakou informaci požaduje, v závorce je pak uvedeno upřesnění.

- Číslo řadové
- 1. Kostel farní, filiální, kaple, jimž zvon náležel (jméno a místo)
- 2. Spodní průměr v cm
- 3. Váha zvonu v kg
- 4. Rok ulití
- 5. Jméno a místo zvonáře

³⁷ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka.

³⁸ *Tamtéž.*

6. Nápis (budiž doslovně uveden; u starých zvonů budiž udáno, jakým písmem, zda gotickým, latinkou, švabachem)
7. Výzdoba zvonu (jaký reliéf, obraz, ornament)
8. Ladění zvonu, pokud známo, např. základní tón, spodní otkává
9. Kdy byl zvon rekvirován (ve kterém roce, zda s kategorií A či B a C)
10. Poznámka (např. do které sběrný byl odvezen, byl-li označen nějakou značkou, číslo, jménem osady, kostela; byl-li snad rozbit)

Formulář je uzavřen podpisem, razítkem a datumem vyřízení.

Jazyk formuláře je čeština. Cizí jazyky, tedy němčina nebo latina, se objevují jenom na místech týkajících se výzdoby a nápisů na zvonech. Vzor formuláře je sice tištěný, ale obsah je vyplňován ručně psaným písmem, podíl strojově psaného písma je přímo ve formuláři minimální, v příložených psaních se objevuje poměrně často.

Celý pramen je uložen ve dvou částech. První je uveden již zmíněným neúplným seznamem obsažených formulářů. Příloženy jsou i rukopisy vzoru formuláře a nařízení o výkazech. První formulář byl přijat 10. srpna 1949 a poslední 7. září 1949. Akce v celé diecézi proběhla ani ne za jeden měsíc.³⁹

4.2 Soupis památek historických a uměleckých v království Českém a Soupis památek historických a uměleckých v Republice československé

Tyto soupisy jsou svým obsahem velice cenným zdrojem informací o vzhledu, výbavě a povaze mnoha historických objektů, mezi nimiž se například objevují kaple, kostely, chrámy, tvrze, hrady, zámky, kláštery nebo sochy. Zpravidla mapují všechno významné, jak v rámci menších obcí, tak i větších měst. Popis je založen na tehdejší literatuře, pramenech, návštěvách oněch míst samotným autorem a spolupráci s místním obyvatelstvem. Text je navíc

³⁹ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvonů II. světová válka.

doprovázen nejen fotografickým, ale i dalším obrazovým materiálem, za zmínku stojí půdorysy objektů nebo právě opisy nápisů ze zvonů.⁴⁰

Soupisy sice nesou dva názvy, ale šlo jen o změnu, která souvisela se vznikem Československa, jinak zůstala podstata práce stejná. První soupisy byly vydány v roce 1897 a do roku 1918 byla vydána drtivá většina ze všech dnes dostupných. Několik jich vyšlo ještě v meziválečném období, poslední konkrétně v roce 1937, načež bylo v současnosti vydáno několik neúplných, nedokončených. K původně plánovanému soupisu celých Čech nedošlo, kvůli zásahu různých faktorů, jako třeba úmrtí vůdčích osobností projektu nebo nezájmu mladých historiků v díle pokračovat.⁴¹

V soupisech, jak je zmíněno výše, se v hojné míře objevují kostely a kaple. Je nasnadě, že je v nich možné nalézt i zvony. Obsáhlost popisu se liší. Někdy jsou uvedeny rozměry, rok ulití, váha, způsob zavěšení, nápisy, ozdoby a další podrobnosti, u některých se popis omezuje na velice kusé informace.⁴²

Přestože nejsou zpracované celé Čechy, minimálně 16 okresů, které soupisy zahrnují, zasahují svými hranicemi na území královéhradecké diecéze.⁴³ Na jejich základě jde pak doložit, které zvony přečkaly první světovou válku, a mimo jiné se hlavně dají, dle obsáhlosti jednotlivých popisů, doplnit některé informace, které chybí v samotných výkazech. Zpravidla se jedná o zvony ulité před první světovou válkou, jelikož hlavní torzo soupisů vzniklo před rokem 1918. Zvony starší tohoto roku jsou ve výkazech většinou na popis chudší, protože jsou v takovém případě pro úplnost databáze tyto soupisy velice přínosné. Pro identifikaci zvonu většinou stačí rok ulití a rozměry či váha, což jsou čteně vyskytující se údaje, jak v soupisech, tak ve výkazech.

⁴⁰ Karel CHYTIL, *Politický okres Chrudimský*, Soupis památek historických a uměleckých v království Českém, Praha 1900, č. 11.

⁴¹ Kristina UHLÍKOVÁ, *První publikované umělekohistorické topografie v Čechách*, Zprávy památkové péče, Praha 2010, č.1, s. 44–48.

⁴² Josef HLÁVKA, *Politický okres Královéhradecký*, Soupis památek historických a uměleckých v království Českém, Praha 1904, č.19.

⁴³ Broumov, Čáslav, Dvůr Králové, Hradec Králové, Chotěboř, Chrudim, Lanškroun, Ledec nad Sázavou, Litomyšl, Náchod, Nová Paka, Pardubicko-Holičsko-Přeloučsko, Polička, Vysoké Mýto

Ze starého kostela přeneseny na věž 3 zvony:
1. Výšky 75 cm, v průměru 96 cm; pod korunou pás z gotických
lilí, nad nímž nápis:
Teřa ꝛ Panie ꝛ m ꝛ v^o ꝛ lxi ꝛ tenfo ꝛ zvon ꝛ lli ꝛ ke rzi ꝛ a k ťhvale
ꝛ panu ꝛ bořu ꝛ od ꝛ ģana ꝛ zvonarze ꝛ w hr|adci ꝛ nad ꝛ Tabem.

Obrázek 2 Ukázka ze soupisu, zvon z kostela sv. Trojice ve vesnici Suchá⁴⁴

⁴⁴ J. HLÁVKA, *Politický okres Královéhradecký*, č. 19.

5 Možnosti tvorby webových stránek pro prezentaci historických dat

Potřeba využití internetového prostoru pro prezentaci je v dnešní době nezpochybnitelná. Kdo nevyužívá alespoň jednoduché webové stránky, webové prezentace, případně nějakou ze sociálních sítí, jako by neexistoval. To samé platí i pro paměťové instituce, případně další organizace zabývající se historií. Jedním z jejich cílů je zviditelnění, prezentace vlastní činnosti nebo výsledků výzkumů pro veřejnost.

Nejen pro veřejné instituce je hlavním faktorem cena. Rozpočet vždy nestačí na drahé profesionální weby, ale v tomto ohledu je potřeba zase brát v potaz možnosti vlastního personálu, jehož kvalifikace nemusí stačit na něco, čemu se věnují specializované firmy dlouhodobě působící v dané sféře. Za takových podmínek se jeví jednou z nejlepších možností využití CMS. Z alternativ lze vyjmenovat kódování stránek pomocí HTML⁴⁵ a CSS⁴⁶, které ale může být časově náročné a zpravidla na tento typ tvorby webu je najímán profesionál či celá firma.⁴⁷

5.1 CMS

Je zkratka pro *Content Management System* a jedná se o software, který pomáhá spravovat obsah různé povahy, tedy obrázky, text, videa apod., všem uživatelům, bez potřeby technického vzdělání nebo speciálního školení. Díky tomu není potřeba vytvářet nové systémy pro správu. Využívá se existující nástroj často s implementovaným rozhraním WYSIWIG editoru. WYSIWIG, tedy *What You See Is What You Get*, je způsob tvorby, ve které se nepracuje s kódy v jejich přirozené podobě, ale s jejich vizualizací, takže se uživatelé zobrazuje při práci s takovým nástrojem přímo výsledná podoba.⁴⁸

V současnosti je právě CMS používán nejčastěji jako vhodný nástroj pro tvorbu webových stránek. Tvůrce si najde vyhovující systém a po nezbytných úvodních úkonech se může dát do práce. Mnohé systémy existují do jistých mezí v neplacené podobě, takže je celkem

⁴⁵ HTML neboli Hypertext Markup Language, značkovací jazyk pro tvorbu webových stránek.

⁴⁶ CSS neboli Cascading Style Sheets, je značkovací jazyk pro designování stránek.

⁴⁷ Různé způsoby, jak mít web. *Jak psát web* [online]. 2012 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.jakpsatweb.cz/zpusoby.html>

⁴⁸ Michal BUREŠ – Adam LAITA – Marek LAURENČÍK, *WordPress: od základů k profesionálnímu použití*, Praha 2020, s. 19–20.

jednoduché si je vyzkoušet. Často také obsahují šablony, které je možné využít nebo se jimi inspirovat. Při tomto přístupu ale hrozí degradace hodnoty stránky, jelikož přichází o jedinečnost. U běžného uživatele Internetu může lehce dojít k odhalení takové šablony, jelikož jejich používání je časté.⁴⁹

Nabídka CMS je široká. Každý systém má svoje specifické vlastnosti a je vhodný pro určitou práci. V potaz je potřeba brát cenu, kdy některé základní funkce mohou být omezeny potřebou předplatného. V neposlední řadě si musí uživatel najít takový systém, který nejlépe odpovídá jeho schopnostem a požadavkům. Některé jsou vhodné pro kvalifikované vývojáře, jako například Drupal. Další pro úplné začátečníky, zde by se dal zmínit WIX. O něco níže jsou popsány dva v současnosti populární systémy, které nabízejí dostatek bezplatného obsahu a zároveň jsou vhodné pro začátečníky, ale poskytují dostatek možností i pro pokročilé.⁵⁰

5.1.1 Wordpress.org

Wordpress.org⁵¹ je nejpopulárnějším systémem pro tvorbu webových stránek. Právě jeho uživatelská přívětivost, otevřenost pro začátečníky a flexibilita jsou jednou z příčin jeho úspěchu. Přestože začínal již v roce 2003 hlavně jako platforma pro blogy, v současnosti na něm běží i e-shopy, sociální sítě nebo diskusní fóra. Mezi jeho hlavní výhody můžeme zařadit již zmíněnou uživatelskou přívětivost a velké množství obsahu, dostupného hlavně ve formě pluginů, kterých je kolem 58 000 a toto číslo stále narůstá. Důležité je si dávat pozor na datum poslední aktualizace. Podpora pluginu může po čase skončit a jeho fungování je pak ohroženo s příchodem dalších verzí samotného WordPressu.⁵²

Důkazem popularity je odhad tvrdící, že v současnosti až přes 42 % všech webových stránek používá právě WordPress, přičemž v roce 2017 to bylo „jen“ 27,3 %. Z hlediska CMS se dominance WordPressu projevuje hlouběji a jeho podíl činí něco kolem 65 %. Pro představu,

⁴⁹ Advantages and disadvantages of Website Themes. *Marketing Media* [online]. 2020 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://www.marketingmedia.com.au/blog/advantages-disadvantages-website-themes/>

⁵⁰ The Best Content Management Systems. *Crazyegg.com* [online]. Crazy Egg, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.crazyegg.com/blog/best-content-management-systems/>

⁵¹ Pozor na záměnu Wordpress.org a WordPress.com, WordPress.com je služba poskytující hosting pro systém nabízený Wordpress.org.

⁵² M. BUREŠ – A. LAITA – M. LAURENČÍK, *WordPress: od základů k profesionálnímu použití*, s. 19–20.

podíl dalších CMS je už jen v řádu jednotek. V popularitě sestupně následuje Joomla, Drupal, Squarespace a WIX, které všechny dohromady tvoří sotva 7 % všech webových stránek.⁵³

Jeho masivní využití lze spatřit i ve skutečnosti, že při náhodném výběru netrvalo dlouho, aby se nenašla instituce, která by WordPress nepoužívala. Využívají ho velké instituce jako Národní archiv⁵⁴, tak i regionální, například SOkA Pardubice⁵⁵. V zahraničí tomu není jinak. WordPress používá ve velkolepém stylu například letecké muzeum v Arizoně⁵⁶ nebo v poměrně skromné době britské The National Archives⁵⁷.

5.1.2 WIX

WIX je systémem, jehož využívání za posledních pár let hodně vzrostlo. Poskytuje na rozdíl od WordPressu vlastní hostování a založení webové stránky je intuitivní a rychlé. Zároveň nabízí technickou podporu, kterou WordPress poskytuje jen ve formě fóra, návodů a diskusí. Vytváření vlastního designu a vlastních šablon je také přívětivější. V každém ohledu je WIX jednodušší na používání, ale neposkytuje tak rozsáhlé možnosti jako WordPress.⁵⁸

Vzhledem k masivnímu využití WordPressu bylo těžké najít stránky například paměťových institucí, které by WIX používaly. Samozřejmě se dá vždy přistoupit k procházení seznamů těch „nejlepších“ webů vzniklých na dané platformě⁵⁹ nebo i sám WIX nabízí něco pro

⁵³ WordPress market share. *Kinsta* [online]. Kinsta, 2018 [cit. 2022-07-15]. Dostupné z: <https://kinsta.com/wordpress-market-share/>

⁵⁴ *Národní archiv* [online]. 2018 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.nacr.cz/>

⁵⁵ *Státní oblastní archiv v Hradci Králové* [online]. Hradec Králové, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/>

⁵⁶ *Airplane Museum Phoenix* [online]. 2015 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.azcaf.org/visit-us/>

⁵⁷ *The National Archives* [online]. 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.nationalarchives.gov.uk/>

⁵⁸ Wix: recenze a mé zkušenosti s tímto nástrojem. *SvětWP.cz* [online]. 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://svetwp.cz/wix-recenze/>

⁵⁹ The 30 Best Websites of 2022. *Wix.com* [online]. 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.wix.com/blog/creative/2018/09/best-website-designs/>

inspiraci⁶⁰. Přesto je obtížnější najít konkrétní styl, který by k danému tématu pasoval a šlo by se jím inspirovat.

Níže je uvedeno malé porovnání v bodech, které hrály pro výběr vhodné platformy, pro vytvoření zamýšlené webové stránky, základní roli. V uživatelské přívětivosti si vedly při zkoušení oba systémy podobně, ale z hlediska dostupného obsahu působí WordPress nedostižně. To samé platí i o možnostech inspirace, kdy najít řadovou stránku založenou na WIX bylo takřka nemožné, zatímco u WordPressu to netrvalo ani pár minut. To naznačuje oblíbenost nástroje a též lze tušit dobrou funkcionalitu. Avšak WordPress si vedl hůře v možnostech publikování, jelikož WIX je tvořen a publikován na svých serverech, zatímco pro WordPress si musí uživatel najít vlastní cestu pro zveřejnění svých stránek, viz *Tvorba webové stránky k prezentaci dat Výkazů kostelních zvonů*.

Tabulka 1 Porovnání WP a WIX, hodnocení jako ve škole, 1 je nejlepší, 3 nejhorší.

	WordPress	WIX
Uživatelská přívětivost	1	1
Obsah	1	2
Možnosti inspirace	1	3
Publikování	2	1

5.2 Moderní trendy ve web designu

Použití aktuálních trendů zvyšuje atraktivitu stránky, a tím podporuje návštěvnost. Web design se dynamicky vyvíjí a prakticky se dá říct, že pro každý rok se objevují a uplatňují nové trendy a specifický styl. Rozdíl se stávají zřetelné ale až s víceletým odstupem. Přesto design nemusí zahrnovat jenom samotné rozvržení obsahu nebo grafiku.⁶¹ Mezi další aspekty stránky, které ovlivňují její atraktivitu a design se dá například zařadit:

⁶⁰ Weby pro inspirace. *Wix.com* [online]. wix.com, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://cs.wix.com/explore/websites>

⁶¹ Top Web Design Trends for 2022. *TheDigital* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://www.thedigital.com/blog/web-design-trends>

- Responzivnost – S rozšířením mobilních zařízení je vhodné mít takový web, který se dokáže jim přizpůsobit, tzn. vhodné zobrazení a správné fungování.
- Udržitelnost – Téma ekologie se projevuje i zde, menší nárok na výkon snižuje nutnou výpočetní kapacitu, a tedy spotřebu elektřiny.
 - Dark mód – Podporuje udržitelnost, ale i přívětivost pro noční prohlížení.
- Rychlost – Pomalé načítání může uživatele velice rychle odradit.⁶²

⁶² Top Web Design Trends for 2022. *TheeDigital* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://www.theedigital.com/blog/web-design-trends>

6 Tvorba webové stránky k prezentaci dat Výkazů kostelních zvonů

Díky využití WYSIWYG editoru bylo vytvoření stránky uživatelsky velice přívětivé. Na základě kapitoly *Možnosti tvorby webových stránek pro prezentaci historických dat* byl pro práci vybrán Wordpress.org⁶³ (dále také WP), který zcela dostatečně pokryl potřeby pro vytvoření vhodné webové stránky k prezentaci stěžejních dat této práce.

6.1 Příprava

Pro zprovoznění WP je potřeba web hosting.⁶⁴ Pokud není k dispozici, případně, pokud jde o vývoj a testování, lze ale využít i lokální hostování, tedy na vlastním PC. Toho se dá docílit díky použití programů, které vytvoří umělé prostředí, ve kterém může WP fungovat stejně jako na webovém serveru. Vybrán byl USBWebServer⁶⁵ pro svoji jedinečnou přehlednost a uživatelskou přívětivost. Celá instalace, včetně základní konfigurace, proběhla rychle bez jakýchkoliv potíží.

Po dokončení instalace a prvotním nastavením WP se skrze internetový prohlížeč tvůrce připojí a přihlásí do zázemí WP. Před začátkem práce na designu a věcném obsahu je vhodné nainstalovat veškeré potřebné pluginy, přestože nic nebrání jejich pozdější aktivaci. Mezi stěžejní pluginy pro tuto webovou stránku se řadí:

- WP Data Access⁶⁶ – Nástroj pro tvorbu databází a jejich prezentaci.
- Simple CSS⁶⁷ – Pomůcka pro lehké designování webu za pomoci kaskádových stylů.
- Google Easy Fonts⁶⁸ – Obsáhlý balíček fontů obsahující řadu nástrojů pro jejich úpravu.

⁶³ *WordPress.org* [online]. 2009 [cit. 2022-06-20]. Dostupný z <https://wordpress.org/>

⁶⁴ Je služba, která poskytuje webové servery, na kterých potom fungují webové stránky

⁶⁵ USB Webserver 8. *USBWebserver.net* [online]. 2017 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://usbwebserver.yura.mk.ua/>

⁶⁶ *WP Data Access* [online]. 2017 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://wpdataaccess.com/>

⁶⁷ Simple CSS. *WordPress.org* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://cs.wordpress.org/plugins/simple-css/>

⁶⁸ Easy Google Fonts. *WordPress.org* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://cs.wordpress.org/plugins/easy-google-fonts/>

- WP Dark Mode⁶⁹ – Zajišťuje možnost nočního prohlížení, tedy přepnutí do tmavých odstínů a barev.

6.2 Designování stránky

Přestože existuje mnoho předpřipravených designů ve formě šablon, pro tento web byla vytvořena úplně nová, sice minimalistická, ale jinak vzhledově dostačující šablona.⁷⁰ Jelikož neobsahovala žádná dodatečná nastavení, zvláště co se vzhledu týče, bylo potřeba využít pluginů, které tento nedostatek obstojně zastoupily. Důvodem tvorby vlastní šablony byla paradoxně nemožnost najít zcela optimální šablonu, která by odpovídala potřebám vytvářené stránky.

Designově je web rozdělen na tři části. Hlavní tělo, které prakticky obsahuje úplně vše a do kterého se promítají jednotlivé stránky. Ty které mají vyhrazený prostor mezi navigačním menu a zápatím, což je poslední část, která slouží pro technické záležitosti, jako jsou kontaktní údaje apod. Rozvržení stránky bylo uskutečněno za pomoci sloupců a mezer z nabídky editoru WordPress.

Problematickým se jevil design písma, co se fontů či zarovnání týče, jelikož tyto dvě možnosti prázdná šablona opět nezahrnuje. V obou případech byl použit opět plugin. Pro editaci fontu Easy Google Fonts a pro zarovnání textu do bloku Simple CSS, přes který se toto nastavení příkazem, viz *Obrázek 3*, aplikovalo na všechny odstavce. Některé další body práce na designu lze vidět v *Příloze B*.

```
1 .entry-content p {
2 text-align: justify;
3 }
```

Obrázek 3 Zarovnání na střed

Web obsahuje celkem tři stránky:

- Úvod – Uvádí návštěvníka rychlým přehledem do světa rekvizic, nastiňuje účel webu a původ dat, které obsahuje.

⁶⁹ WP pool [online]. WPPool, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://wppool.dev/>

⁷⁰ Doplněna byla šablonou Block Builder

- Výkazy kostelních zvonů – Obsahuje samotná data a návod pro práci s nástrojem WP Data Table.
- Stav zpracování – Odkazuje na zbytek pramene, jeho obsah a mapuje stav jeho zpracování na webu.

Úvod

Výkazy kostelních zvonů

Stav zpracování

ÚVOD

Druhá světová válka je největším válečným konfliktem v dějinách lidstva. Vedle nesmírných ztrát na lidských životech se mezi její dopady řadí i nevídaná materiální destrukce. Z povrchu zemského zmizely celé vesnice i města. Ničení má ale i více podob než svržené bomby a vypálené dělostřelecké granáty.

Pojem rekvizice nebyl tou dobou na území Protektorátu a Sudet ničím neznámým, jelikož s ním obyvatelstvo přišlo do styku již za války první. Hladem neutuchající válečné továrny tedy již po druhé v masovém měřítku šáhl po zdroji materiálu ve formě zvonů, které byly bohaté na cín.

Obrázek 4 Náhled webu

6.3 Zpřístupnění stránky

Pro finální publikování byla využita hostovací služba. Za malý poplatek se zaregistrovala doména **valecne-zvony.eu** a veškerý vytvořený obsah byl převeden na webové servery. Wordpress obsahuje funkci export, což dovoluje vytvořit konfigurační soubor, který obsahuje všechna nastavení. Web, na který je nahrán, za předpokladu, že jsou nainstalovány totožné pluginy, bude mít stejnou podobu i nastavení. Výjimku tvořil plugin WP Data Access, kde muselo být nastavení publikované tabulky utvořeno úplně znova.

Pro přístup na web je v *Příloze A* poskytnut link a QR kód a lze se na něj dostat i přes klasickou adresu.

7 Tvorba databáze určené k prezentaci historických dat

Vybráno bylo 8 z 31 tehdy fungujících vikariátů z okolí velkých měst Pardubice a Hradec Králové, a to královéhradecký, pardubický, chrudimský, novobydžovský, chrastecský, vysokomýtský, hořický a skutečský. Zpracováno bylo i několik farností⁷¹ mimo tento stanovený rozsah.

7.1 Kritéria databáze a nástroje pro vyhledávání

Samotnou podstatou vzniku databáze v případě zpracovávaného pramenu je poskytnutí možnosti vyhledávání podle různých kritérií. Badatel tak nemusí trávit hodiny času procházením materiálu statické povahy a ručním hledáním spojitostí a různých fenoménů, a ušetří si práci s tvorbou vlastních nástrojů a pomůcek pro práci s danými daty.

Kritéria pro databázi obsahující data z výkazů kostelních zvonů jsou v jistém smyslu již předznamenána. Jasně nastavené formuláře s kategoriemi specifické povahy nevytváří mnoho prostoru pro zvážení jiných variant. Diskuse by zde mohla pokračovat v případě uměle vytvořených kategorií⁷², kterých je ale zanedbatelné množství.

Stěžejním bodem je tedy potřeba se co nejrychleji dostat k hledaným datům. Pokud by byla tabulka vzešlá z digitalizace ponechána v původní podobě, pro potenciálního uživatele by práce s ní sice nepředstavovala problém, ale v úvahu se musí vzít fakt, že databáze obsahuje něco kolem 20 % všech záznamů jenom z této diecéze. V případě zpracování zbytku pramene by bylo množství informací pro jednoduchou tabulku enormní. Je proto potřeba předdefinovat takové filtry, které dokážou nashromážděná data roztřídit na *pro práci vhodnější menší oddíly*.

Dále je potřeba stanovit, u kterých kategorií je tento postup proveditelný a u kterých ne.

Pokud se budeme bavit o kategoriích *Nápis* a *Výzdoba*, nelze uvažovat ani základním abecedním či jiným jednoduchým řazením. Zde by se daly uvažovat témata, viz *Nápisová a zdobná tematika*, dle kterých by se badatel mohl nechat navést ke zcela jasně často opakovaným jevům.

⁷¹ Hořice v Podkrkonoší, Chodovice, Jeřice, Knířov, Lískovice, Miletín, Zámorsk

⁷² Viz *Kategorizace dat z výkazů*, například *Vikariát 1948*, *Vikariát 2022*, *Místo* nebo *Přilohy*

Kategorie skýtající fyzických atributů, tedy *Váha zvonu v kg* a *Spodní průměr v cm*, případně různé datace, jako *Rok ulití* nebo *Datum rekvizice*, jsou zcela jednoznačné. Zde se nic jiného, než řazení dle velikosti hodnot a snad aplikování jednoduchých filtrů podle století, nejeví myslitelným a zároveň užitečným.

Kategorie, které se týkají geografického, politického a správního členění, nemohou skýtat jinou strukturu než tu, kterou mají historicky danou a která tak je všeobecně vnímána. Tedy od nejvyšších celků k menším, od krajů k okresům, a od nich k obcím, od diecéze přes vikariáty k jednotlivým faram.

Vzhledem k povaze kategorie *Zvonaři*, tedy údaje objevující se jednotlivě nebo naopak, ve velkých počtech, viz *Zvonaři působící ve východních Čechách*, jde opět nabídnout kombinaci vyhledávacích prvků, tedy předdefinované filtry a řazení dle abecedy. V úvahu připadá i geografický klíč, například zvonaři ze západních Čech, jihovýchodní Moravy apod.

U vybraných kategorií, které neobsahují tolik dat, např. *Rozbití*, v kombinaci s kategoriemi s různorodou povahou dat, jako například *Poznámky*, se nedá přistoupit k žádné z výše zmíněných metod. Takových je ale menšina a jejich význam není většinou stěžejní.

7.2 Kategorizace dat z výkazů

Tato podkapitola rozebírá jednotlivé kategorie. Popisuje přístup k jednotlivým kolonkám a jejich rozřídění do kategorií za účelem implementaci do webové databáze. Vzhledem k povaze pramene, viz *Základní popis vybraných pramenů*, se musely některé kolonky, které původní formulář zahrnoval, rozšířit, protože většinou obsahovaly větší množství dat, než by bylo pro vyhledávání dle daných kritérií možné. Pokud se v níže podrobněji rozepsaných kategoriích hovoří o původním údaji, jedná se o takovou kategorii, která nebyla uměle vytvořena a zároveň nebyla vyčleněna z nějaké větší. Existuje tedy v takové podobě, jak byla zapsána ve formuláři.

Číslo formuláře

Klíč pro případné fyzické vyhledávání. Je původním prvkem.

Místo

Nejnižší územní specifikace pro přesné vyhledávání. Je umělou skupinou a je odvozena z názvu objektu.

Farnost

Jsou klíčem, dle kterého byly formuláře rozesílány a vyplňovány a také se jedná o hlavní vyhledávací prvek. Některé obce změnily v jisté době svoje názvy, ty původní jsou uvedeny v závorkách.

Vikariát 1948

Je uměle vytvořená kategorie, kterou bylo potřeba vytvořit pro správné vnímání správního členění a jako alternativa k členění politickému. Hranice vybraných osmi vikariátů se sice od druhé světové války změnily, některé už ani neexistují a byly pohlceny jinými, Členění, vývoj a poválečný stav královéhradecké diecéze, ale použity jsou v takové podobě, jakou měly přibližně v roce 1949, v době vzniku výkazů.

Název objektu

Druhý nejdůležitější vyhledávací prvek, dle kterého se dá najít konkrétní kostel, kaple apod. V rámci farnosti je vedeno nejčastěji hned několik objektů, ze kterých byly zvony sundávány, viz *Typ objektu*.

Typ objektu

Označuje typ objektu, ze kterého zvon pochází. Hodnotná kategorie z hlediska vyhledávání jen vybraných typů zvonů. Nejfrekventovanějšími jednotkami jsou farní a filiální kostely, přesto jsou v nemalé míře přítomny i další, lze zmínit děkanské kostely, kaple, zvonice, špitální, zámecké případně hřbitovní zvony a další.

Spodní průměr v cm

Původní údaj, který udává spodní průměr zvonu. Zde je drtivá většina dostupných informací jednoznačná. Ojedinele se objevily chyby, jako záměna průměru s váhou, které bylo potřeba opravit.

Váha zvonu v kg

Původní údaj, který udává váhu zvonu. Má podobné charakteristiky jako *Spodní průměr v cm* včetně obdobných chyb, zde je navíc k nalezení ojedinělý výskyt jednotky libra.

Rok ulití

Původní a zcela jednoznačný údaj bez jakýchkoliv abnormalit.

Jméno zvonáře

Zde se objevují jména firem a dílen, které dané zvony ulily.

Místo zvonáře

Město, obec, případně i část města, ze které pochází firma nebo dílna, která zvon ulila.

Nápis

Jedna z nejdůležitějších kategorií z hlediska historického bádání viz *Kampanologie*. Obsahuje zejména samotné znění nápisu. Typ písma se objevuje jen zřídka. Jde o původní kategorii.

Výzdoba

Popis zdobení zvonu zahrnující různá vyobrazení, reliéfy apod. Je původní kategorií.

Ladění

Zápis tónů, které zvon vydává. Je původní kategorií.

Datum rekvizice

Datum, kdy byly zvony konfiskovány. Často se objevují neúplné údaje.

Kategorie

Do jaké z definovaných kategorií daný zvon spadal viz *Rekvizice zvonů za první a druhé světové války*.

Sběrna

Vychází z původní kategorie *Poznámky*, ve které se často objevovaly zápisy o dalším putování zvonů po odejmutí.

Označení

Jakou značku a jiné identifikační prvky nesl zvon po předání.

Rozbití

Zdali byl zvon při sundávání rozbit.

Poznámky

Volná kategorie, do které jsou zapsány veškeré ostatní údaje, které se nevešly do výše uvedených skupin.

Okres

Příslušnost k nižšímu státnímu územně správnímu celku. Jedná se o původní údaj.

Kraj

Příslušnost k státnímu územně správnímu celku. Z hlediska východních Čech a vybrané oblasti je tato hodnota binární. Jedná se o původní údaj.

Vikariát 2022

Je uměle vytvořená kategorie. Odkazuje na změnu správní struktury. Její význam je vedlejší, přesto je obsažena.

Přílohy

Uměla kategorie, která obsahuje link na alternativní prameny dostupné online.

Ostatní materiál

Obsahuje informace o v pramenu dalších dostupných materiálech. Jsou to hlavně fotografie.

Diecéze

Zde se z důvodu vybraného území opakovaně objevuje jenom jeden údaj. Kdyby se ale na práci v budoucnosti navazovalo a přidaly se do ní i jiné diecéze, stala by se tato kategorie přímo nezbytnou. Byla by i přes svoji strohost a zdánlivou neužitečnost potřebná pro potenciální budoucí rozšíření. Údaj je původní. Dala by se uvažovat i kategorie *Diecéze 2022*, v tomto případě kvůli územním změnám na západní hranici královéhradecké diecéze, ale tuto skutečnost jistě dostatečně supluje kategorie *Vikariát 2022*.⁷³

⁷³ Ve výstupu se nakonec neobjeví pro svoji současnou nadbytečnost.

7.3 Přizpůsobení dat databázi a vyhledávání

Výkazy nemají jednotnou strukturu zápisu. Každý formulář byl vyplňován jinou osobou, a tu doprovázel její vlastní styl psaní, ale i její vlastní zdroje. Proto bylo potřeba u některých kategorií udělat úpravu dat do jednotné podoby. Některých se to ale netýká. Důvodem může být absence problému, který vyvolal tento krok, takže například kategorií *Spodní průměr v cm*, *Váha zvonu v kg* nebo *Rok ulití* se toto opatření téměř vůbec netýká. Dále nejsou zahrnuty skupiny, jejichž obsah je pro zachování autenticity nedotknutelný, tedy *Nápis a Výzdoba zvonu*. Jako problémové se nejvíc jevily *Jméno zvonáře* a *Ladění*.

Jména zvonářů, kteří působili v rozsahu většího počtu farností, jsou velice často zapsaná svébytně. Někdy se jedná o změnu jména firmy, jako u *Buřil a Riss*, ale v ostatních případech jde o zkomolení, neúplný nebo alternativní zápis.⁷⁴ Proto se pro jasnou identifikaci, pokud je jednoznačné, že jde o tu samou osobu nebo firmu, sjednotil způsob zápisu na úkor původního znění.

U *Ladění* nešlo přistoupit k žádné obdobné metodě, jelikož rozsah způsobu zápisu je tak velký, že nejde nikterak upravit pro účely databáze. Proto se výjimečně řadí k dalším skupinám bez vyhledávacích klíčů, které trpí na absenci dat, *Rozbití*, nebo jednotlicích prvků, *Poznámky*.

7.4 Nástroje a postupy využití při tvorbě databáze

Hlavním nástrojem byl WP Data Access, ale využit byl i phpMyAdmin.

7.4.1 WP Data Access

WP Data Access je nástroj pro správu dat. Umožňuje vytvářet, importovat a exportovat tabulky, databáze, grafy, datové projekty a mnohé další. Ke správě databáze poskytuje rozsáhlé množství nástrojů a mnoho z nich bylo využito i pro prezentaci dat z výkazů kostelních zvonů⁷⁵.

⁷⁴ Například Arnošt Diepold a Arnošt Děpold

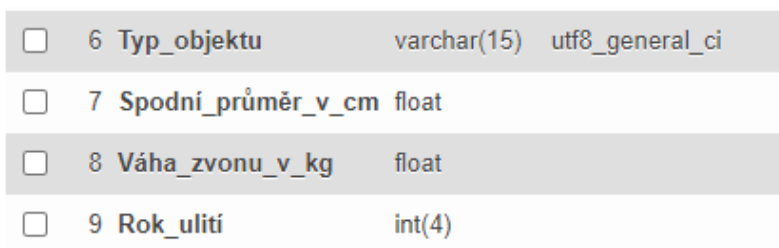
⁷⁵ Vytváření dotazů, spojování tabulek, nastavování datových typů, export dat, filtry dat apod.

7.4.2 Import dat

Data se dají nahrát přímo, v podobě SQL⁷⁶ nebo CSV⁷⁷ souboru, nebo využít existující MySQL⁷⁸ databáze. Pro jednodušší správu byla zvolena druhá možnost s využitím nástroje phpMyAdmin.⁷⁹

7.4.3 Nastavení datových typů

Nastavení datového typu je v databázi velice důležité. Správné nastavení zajišťuje plynulejší chod, kompaktnost, případně se může jednat i o funkční atributy. U vybraných skupin číselné povahy, jako váha a spodní průměr, bylo nutné některé údaje přesunout do poznámek, jelikož za jejich přítomnosti nebylo možné datový typ změnit a umožnit správné fungování řazení.

☐	6 Typ_objektu	varchar(15)	utf8_general_ci
☐	7 Spodni_pruměr_v_cm	float	
☐	8 Váha_zvonu_v_kg	float	
☐	9 Rok_uliti	int(4)	

Obrázek 5 Nastavení v phpMyAdmin

Pokud by například v sloupci *Váha zvonu v kg* byl uplatněn varchar, což je textový řetězec, při snaze seřadit data v tabulce by mohlo dojít ke špatnému výsledku, jelikož by údaje nebyly řazeny dle číselné hodnoty, ale tzv. abecedně, viz *Tabulka 2*.

Tabulka 2 Rozdílné vnímání řazení hodnot dle nastaveného typu dat

Řazení datového typu varchar	1	Řazení datového typu int	1
	11112		32
	129		129
	152		152
	254		254
	32		11112

⁷⁶ Je typ souboru, kde jsou data uložena do sloupců a oddělena čárkami.

⁷⁷ Je jazyk používaný v databázovém prostředí.

⁷⁸ Je relační databáze, která vychází z SQL jazyka.

⁷⁹ *phpMyAdmin.net* [online]. C2022 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://www.phpmyadmin.net/>

Aby se dal ale vůbec změnit datový typ na z textového na číselný, musí obsahovat jenom číselné hodnoty, proto bylo potřeba sloupce *Spodní průměr v cm* a *Váha zvonu v kg* očistit od textu. Ten je zastoupen v malé míře a vyjadřuje často neurčitost, neznalost daného údaje, případně zahrnuje měřící jednotku. Úprava proběhla tak, že bylo ponecháno jenom číslo a do sloupce poznámky se přenesla informace o této úpravě, viz *Tabulka 3* a *Tabulka 4*.

Tabulka 3 Původní zápis

Spodní průměr v kg
Cca 25 kg

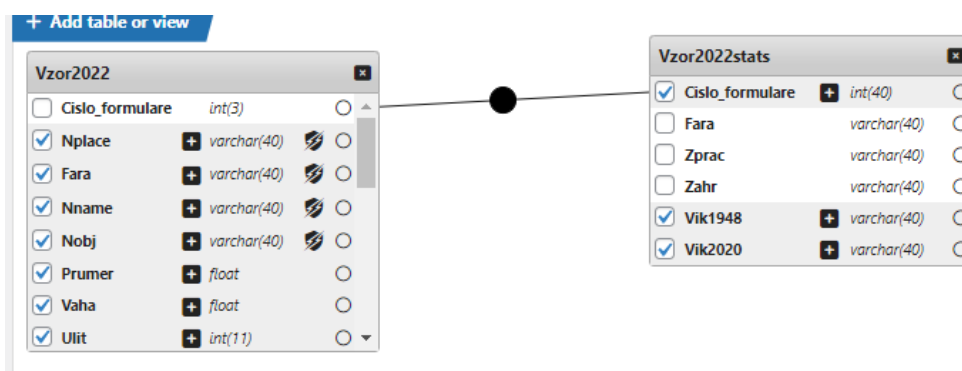
Tabulka 4 Výsledná podoba po provedení úprav

Spodní průměr v kg	Poznámka
25	Váha je odhad

7.4.4 Možnosti tvorby dotazů

Pro propojování jednotlivých tabulek slouží Query Builder. Díky němu se dají vytvářet velice specifické tabulky. Dají se předdefinovat opět různé filtry, jaká data se budou zobrazovat, jak se budou řadit, průměrovat, násobit apod.

Data pocházející z *Výkazů* a z další excelové tabulky, ve které byly obsaženy vikariáty pro jednotlivé farnosti se spojí pomocí společné vazby, v tomto případě *Cislo_formulare*, viz *Obrázek 6*. Vzniká potom tabulka, která je prezentována na webu.

Obrázek 6 Ukázka Query Builder z WP Data Access

7.4.5 Publikování

Výslednou tabulku, která bude implementována na webové stránce lze tvořit ze samostatných tabulek nebo pomocí dotazu vytvořeného v Query Builderu. Tabulku lze různě formátovat, designovat, měnit barvy, písmo, responzivitu apod. Zároveň je možné přidat i tlačítko pro export vybraných dat do různých formátů, ať už by se jednalo o CSV, SQL, případně Excel tabulku, PDF nebo tisk. V závislosti na množství dat se lze v tabulce orientovat po X ose pomocí posuvníku. Každý záznam lze otevřít a prohlédnout si v okně. Množství hodnot zobrazovaných na výšku je v základu omezeno na 10 kvůli optimalizaci, ale toto nastavení si může upravit uživatel podle sebe.

7.4.6 Možnosti vyhledávání

Výsledná tabulka nabízí uživateli několik možností, jak v ní lze vyhledávat data. Obsahuje full-text search pro celou tabulku i pro jednotlivé kolonky. U sloupců, které obsahují menší počet opakujících se dat lze navíc nastavit rozbalovací nabídku, kde se z nich dá přímo vybírat. Zahrnuto je samozřejmě základní řazení vzestupně a sestupně.

Jelikož je množství sloupců poměrně velké, lze si vybrat, které v tabulce budou viditelné a nechat jenom ty, které jsou potřeba k hledání vytyčeného cíle. Skvělým nástrojem je Custom Search Builder, ve které si uživatel může nastavit hned několik vzájemně provázaných podmínek. Mezi parametry lze navíc vytvořit vazby AND a OR. Jednotlivá kritéria nabízejí základní podmínky jako Contains, Empty, Not Empty, Less Than, Greater Than, Equals, apod. (Obsahuje, Prázdné, Není prázdné, Menší než, Větší než, Rovná se)

The screenshot shows the 'Custom Search Builder (3)' interface. It features a search condition builder on the left with a tree view containing 'And' and 'Add Condition' buttons. The main area contains three conditions: 'Jméno Zvonáře' with 'Contains' operator and 'Winter' value; 'Rok Ulití' with 'Greater Than' operator and '1920' value; and 'Místo' with 'Not Empty' operator. Below the conditions are 'Add Condition' buttons and a 'Columns' dropdown set to 'Show 10 entries'. A search bar is present. At the bottom, a table displays search results with columns: Číslo Formuláře, Místo, Farnost, Vikariát 1948, Název Objektu, and Typ Objektu. The table contains four rows of data.

Číslo Formuláře	Místo	Farnost	Vikariát 1948	Název Objektu	Typ Objektu
77	Chroustovice	Chroustovice	Vysoké Mýto	Farní kostel v Chroustovicích	Farní kos
204	Zdechovice	Zdechovice	Chrudim	Farní kostel Zdechovice	Farní kos
204	Zdechovice	Zdechovice	Chrudim	Farní kostel Zdechovice	Farní kos
213	Blansko	Hrochův Týnec	Chrast	Kaple sv. Anny Blansko	Kaple

Obrázek 7 Ukázka funkce Custom Search Builder z Wp Data Access

8 Interpretace výsledků

Vzhledem ke zpracování vybraných záznamů do jedné tabulky je možné vysledovat různé fenomény a trendy, které v dané době panovaly. Díky početní převaze zvonů ulitých v meziválečném období se sleduje časově limitované období mezi oběma válkami a objevují se tedy společná témata.

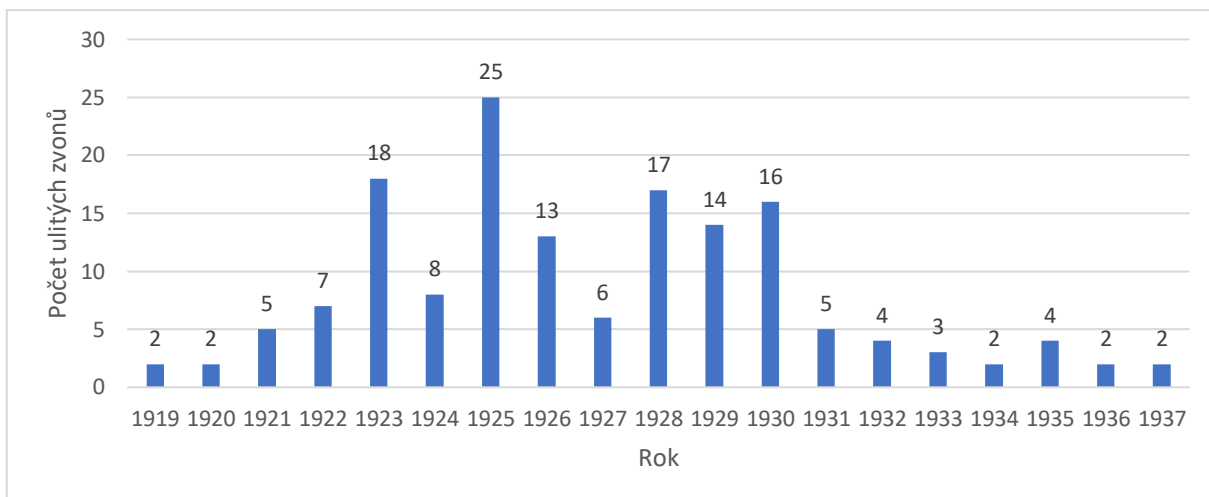
Níže uvedené shrnutí dat za doprovodu různých úvah a předpokladů je jen zlomek možností, jak se dá naložit s tímto online pramenem. Pro větší a komplexnější výstup by bylo potřeba zvýšit množství zpracovaného materiálu. Data nashromážděná v databázi ještě nedovolují vytváření větších statistických výstupů a jakákoliv významnější snaha by trpěla na nepřesnost a neurčitost.

8.1 Datace ulití zvonů

Na základě získaných dat z kategorie *Rok ulití* se dá vytvořit jistý obraz nevrácených zvonů. Přestože z 238 zvonů, které jsou v databázi obsaženy, jich je 54 z různých důvodů nemožné přesně určit, ve výkazech není zapsán rok ulití nebo panuje nedostatek údajů pro odvození z jiných parametrů, lze ze zbylých 184 vysledovat jisté trendy.

Ze sto osmdesáti kusů jich bylo pouze dvacet dva ulito jindy než ve 20. století, a to čtrnáct zvonů ve století 18., čtyři v 17., dva zvony v 16. a dva v 15. Zbylé číslo sto šedesát dva byly zvony odlité později. Ve 20. století je většina odlitých zvonů situována do meziválečného období.

Zvony z meziválečného období jsou zde v majoritě viz *Rekvizice zvonů za první a druhé světové války*. V příloženém *Grafu 1* se dá sledovat nástup poválečné obnovy a její postupné utlumení. Přestože se kvůli omezenému výběru a celkovému množství nedají výsledky aplikovat na celou diecézi, zaznamenáno je něco lehce přes čtvrtinu dostupných záznamů. Šlo by proto později vyvodit, zdali za útlum odlévání nových zvonů, který se dle *Grafu 1* objevuje na začátku třicátých let, může dostatečné naplnění zvonic, hospodářská krize nebo jiné vlivy.

Graf 1 Meziválečná obnova zvonového fondu

8.2 Nápisová a zdobná tematika

Náplň kategorií *Nápis* a *Výzdoba* jsou stěžejním bodem těchto soupisů. Povaha zápisů zde nabývá různorodého charakteru. Některé záznamy jsou velice obsáhlé a další se omezují zase na naprosté minimum. Náplň kolonky je, jak je žádáno instrukcí, většinou jen věcný přepis. Informace o písmu, minuskulní, majuskulní, latina, gotické písmo, se vyskytují zřídka, a další varianty popisu jako provedení nápisu, jestli je rytý nebo reliéfní, se nevyskytují ani v jednom případě.

8.2.1 Nápis

Záznam o nápisu nese 143 zvonů. U zbylých zvonů byla kolonka prázdná, což se dá vyložit jako nevědomost nebo právě absence nápisu, ani jedno ale nejde s absolutní jistotou určit.

Informace o zvonu, které se nachází v kategoriích *Jméno*, *Místo zvonaře* a *Rok ulití*, jsou často zmíněné v *Nápis* a *Výzdoba*. Zvonaři, respektive firmy a dílny, se často na svůj výrobek takzvaně podepisovali, viz dále:

„*Sv. Josefe pěstoune Páně, stůj při nás! Ulil Buřil a Riss, Kukleny L.P. 1928*“⁸⁰

„*Na čest P. Marie a sv Jana Nepomuckého ulil R. Herold z Chomutova*“⁸¹.

⁸⁰ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka, formulář č.138.

⁸¹ *Tamtéž*, formulář č.69.

Vzhledem k vybranému prostoru se nápisy psané německy objevují minimálně, ale stejně to je tomu i s latinou. Pokud se objeví, je tomu tak u zvonů z 18. nebo 19. století.⁸² Typ písma je zmiňován minimálně, a pokud, tak převažuje odpověď „*latinkou*“.

8.2.2 Výzdoba

Zde se dá dohledat informace o existenci či neexistenci výzdoby v pouhých 84 případech z toho 10 je popsáno jako bez zdobení. U zbytku se pak lze dočíst většinou zkratkovitě o dominantním obrazu, reliéfu, na kterém je nejčastěji zpodobněn světec. Nejfrekventovanější podoba zápisu je v podobě „*obraz sv. Václava*“ nebo „*reliéf P. Marie*“. Ve velice malém měřítku se pak objevují popisy obsáhlejší například polohu jednotlivých samotných nápisů, zdobných prvků, jak lze vidět v následujících dvou příkladech:

„Zvon ozdoben reliefem sv. Václava a chrámem svatovítského dle pamětní medaile mistra Šejruska na památku dokončení chrámu svatovítského a k výročí sv. Václava“⁸³

„Nahoře ornament - pod ním rel. Kříž, pod ním uvedený nápis dole jméno firmy“⁸⁴

Dominantními motivy jsou zcela s obrovskou převahou vyjevení Panny Marie a svatého Václava. Panna Marie se objevuje celkově šestnáctkrát a svatý Václav až dokonce sedmadvacetkrát. V menších počtech se pak objevuje svatý Josef, svatý Jan Nepomucký nebo svatý Jan Křtitel. Celkově se objevuje na zvonech 12 různých světců. Mimo jiné se objevují i zvony, jejichž výzdobu tvoří jednodušší útvary jako kříž, srdce, nebo nenáboženské objekty, jako podobizna dárce.

8.2.3 Svatý Václav a svatováclavské slavnosti 1929

Vysoká popularita svatého Václava, a tedy i velké množství zvonů odlitých s jeho vyobrazeními a nápisy jemu věnovaných, na konci dvacátých a začátku třicátých let není žádná náhoda. V roce 1929 probíhaly slavnosti na jeho oslavu, uplynutí milénia od jeho zavraždění ve Staré Boleslavy roku 929. Oslavy se z iniciativy vlády konaly na celostátní úrovni:⁸⁵

⁸² Je ale potřeba předpokládat, že v pohraničních oblastech tomu tak být nemusí.

⁸³ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka, formulář č.150.

⁸⁴ *Tamtéž*, formulář č.67.

⁸⁵ Jaroslav KADLEC, *Přehled českých církevních dějin II*, Praha 1991, s. 244.

„Na paměť jubilea smrti sv. Václava 929-1929 - "Jasej Bohu - bud' v nás víru - svornost hlásej národu"⁸⁶

„Nedej zahynouti nám ni budoucím, sv. Václave 929–1929“⁸⁷

„Ke cti a chvále Boží a sv. Václava - Za tisíciletou ochranu vlasti věnovali osadníci Léta Páně 1931.“⁸⁸

Celkově je svatému Václavovi věnováno přes 21 nápisů, z čehož je 6 jednoznačně ulito v rámci jubilea. Na třetím příkladu (výše) lze vidět, že se uctění jubilea nemusí omezovat jen na přesný rok výročí.

8.2.4 Svatý Jan Nepomucký a jubileum 1929

Na stejný rok, na který vycházelo tisícileté výročí zavraždění svatého Václava, padlo o něco menší, přesto pro Čechy významné, tři set leté výročí svatořečení Jana Nepomuckého.⁸⁹ Tato událost se v kontrastu se svatým Václavem objevuje jen minimálně, ale přeci. V Rychmburku dokonce odlili zvony 2, oslavující jak Václava, tak Jana Nepomuckého.⁹⁰

„Sv. Jene Nepomucký oroduj za nás 1729-1929“⁹¹

„Na paměť jubilea svatořečení sv. Jana Nep. (1729-1929)“⁹²

„Ke cti sv. Jana Nepomuckého, mučedníka za tajemství zpovědní. Chroustovice – 1930“⁹³

⁸⁶ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka, formulář č.214.

⁸⁷ Tamtéž, formulář č.220.

⁸⁸ Tamtéž, formulář č.44.

⁸⁹ Aleš DVOŘÁK, *Svatý Václav jako sjednotitel národa*, Svatý Václav a návrat k českému národnímu povědomí, Praha 2020, s. 31.

⁹⁰ Poznámky 48 a 54

⁹¹ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka, formulář č.96.

⁹² Tamtéž, formulář č.214.

⁹³ Tamtéž, formulář č.77.

Dohromady se téma Jana Nepomuckého objevuje sedmkrát. Ve spojení s jubileem prokazatelně dvakrát, jak je vidět na prvním a druhém příkladu, pravděpodobně pak i na dalších, které ale nezmiňují daný rok, ale byly ulity nedlouho před a po jubileu, viz třetí příklad.

8.2.5 *Válečné odkazy*

Část zvonů nese téma první světové války. Zvony nesou vzpomínku na své zrekvírované předchůdce, které nahradily, a připomínají padlé:

„Co litice válečná vzala, obětavá láska osadníků zase dala.“⁹⁴

„Ke cti a chvále Panny Marie a na paměť vojáků padlých za války 1914-1918 z obcí Rytče, Džbánovce, Kniřova, Lhůty, Vanic, Stříhanove a Zúdolí věnovali farnosti Kuniřovské L.P. 1927.“⁹⁵

Na obnově stavu zvonů se podílelo obyvatelstvo. Zvony jsou často věnovány svým donátorům. Ti jsou jmenováni jako jednotlivci, případně jako skupiny:

„Slit jest tento zvon ke cti a chvále Boží od mistra Eliáše Stodoly v Hradci Králové“⁹⁶

„V náhradu za zvon z r. 1724 odebraným ve světové válce r 1916 ulit byl tento nákladem dobrodinců farnosti Roveňské L.P. 1937 za faráře Karla Arona, od Rudolfa Pernera z Čes. Budějovic.“⁹⁷

8.3 **Zvonaři působící ve východních Čechách**

Jedna z kategorií, které výkazy zvonů zahrnují, obsahuje rok ulití zvonu a jméno a místo zvonaře. Ve výše uvedené kapitole 2, o průběhu rekvizic, se dá dočíst o obsáhlé likvidaci zvonů za první světové války, a také o snahách o jejich obnovu v meziválečném období, a skutečně lze tento trend vysledovat. Spolu s tím se u nich objevují opakovaně ve větší míře jména některých zvonařů, a tak lze určit ty, kteří se na obnově minimálně ve vymezené části diecéze podíleli nejvíce.

⁹⁴ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka, formulář č.85.

⁹⁵ *Tamtéž*, formulář č.105.

⁹⁶ *Tamtéž*, formulář č.155.

⁹⁷ *Tamtéž*, formulář č.64.

Mezi těmi nejvíce skloňovanými lze nalézt:

Buřil a Riss

Buřil a Riss, firma, která vznikla v roce 1919, se objevuje v záznamech nejčastěji, pravděpodobně i proto, jelikož pochází přímo z Hradce Králové z Kuklen. Původně měla firma název Buřil, Švagerka a spol. a zabývala se zpracováním kovů a výrobou hřebíků a dalšího kovového zboží, načež ji v roce 1925 opustili společníci Švagerkové a přejmenovala se na Buřil a Riss. Nešlo jen o změnu jména, ale také o její náplň. Přestala vyrábět hřebíky a začala odlévat zvony, a to až do roku 1931, kdy firma přestala formálně existovat. Přesto se jí dle všeho podařilo odlít nemalé množství zvonů.⁹⁸

Richard Herold

Zvonař pocházející z Chomutova z rodiny s tradicí sahající až do 16. století. V meziválečném období rozšířil továrnu, která vyráběla nejen zvony, ale i elektrická zařízení pro automatické zvonění, hasičské a pivovarnické armatury nebo například ventily k ocelovým lahvím. Po dobu války se účastnil na válečné výrobě a k výrobě zvonů se již nevrátil, jelikož spáchal spolu se svými syny 8. 5. 1945 sebevraždu.⁹⁹

Rudolf Manoušek

Je zvonařem pocházejícím z Brna. Zvony začal slévat již před první světovou válkou a v 20. letech jeho firma R. Manoušek a spol. zažila rozvoj díky velkému zájmu o odlévání nových zvonů. Údajně stojí za odlitím až 3000 zvonů, přesto se ve 30. letech dostává do finančních potíží a za druhé světové války je mnoho jeho výrobků ze zřejmých důvodů zrekvírováno. Po válce je jeho firma znárodněna.¹⁰⁰

⁹⁸ Stanislav KONEČNÝ, *Zvony v Poličce a na Poličsku*, Polička 1999, s. 108.

⁹⁹ S. KONEČNÝ, *Zvony v Poličce a na Poličsku*, s. 108.

¹⁰⁰ *Tamtéž*, s. 117–118.

Arnošt Diepold

Arnošt Diepold byl významným zvonařem pocházejícím ze zvonařské rodiny s tradicí výroby zvonů sahající na území Čech až do 18. století. Odléval zvony v letech 1889–1914 a po jeho smrti v roce 1917 jeho firma pokračovala až do roku 1928.¹⁰¹

Za zmínku ještě stojí Oktáv Winter, který odléval na Broumovsku,¹⁰² a Rudolf Perner, jehož firma fungovala v Českých Budějovicích.¹⁰³

Díky rozsáhlé působnosti firmy Buřill a Riss tak většina zaznamenaných zvonů pochází z východní Čech, čemuž v meziválečném období ještě dopomohli například Jan Bělohoubek, Václav Červený a Oktáv Winter. Je ale vidět, že se nespoléhalo jen na místní výrobu, a tímto další zvony pochází ze všech koutů republiky, z Brna od firmy Rudolfa Manouška, z Chomutova od Richarda Herolda, z Prahy od Arnošta Diepolda, nebo až od Českých Budějovic od Rudolfa Pernera.¹⁰⁴

8.4 Kategorizace zvonů

Jak je zmíněno v kapitole *Rekvizice za první a druhé světové války*, zvony se před samotným demontováním a odvezením do sběren, třídily do 4 kategorií.

Kategorie D zahrnovala nejcennější zvony, které měly být za každou cenu zachovány, a proto se ani jeden ve vybraném okruhu farností skutečně neobjevuje. Zvonů označených jako kategorie C a kategorie B se objevuje minimum.

Téměř všechny zvony, u kterých je kategorie zapsána, spadají do kategorie A a u těch, u kterých se o zařazení záznam nezmiňuje, lze většinou určit pravděpodobné zařazení díky hojně uváděnému datumu ulití.

¹⁰¹ Jiří MAZAL, *Z historie zvonů farnosti kostela Matky Boží před Týnem v Praze*, Staletá Praha 2013, č. 1., s. 43.

¹⁰² Petr MANOUŠEK, *Zvonařství*, Praha 2006, s. 35.

¹⁰³ S. KONEČNÝ, *Zvony v Poličce a na Poličsku*, s. 120.

¹⁰⁴ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka.

Objevuje se i zápis, který přesahuje všechny 4 kategorie, a to takový, ve kterém farnost Moravany z pardubického vikariátu vykazuje 2 zvony zrekvírované za první světové války, ulité v letech 1517 a 1563.¹⁰⁵

8.5 Fyzické parametry zvonů

U zvonů jsou hojně udávány spodní průměry a váha. Hned několikrát se objevuje nepřehlédnutelná záměna obou polí. Vystává tedy otázka, do jaké míry je možné brát oba údaje vážně. Objevuje se dokonce zápis v librách, přestože jenom jednou, tento fakt zvyšuje nejistotu. Té nepomáhá ani fenomén překlepů. Pokud se při zápisu udělala chyba v názvu vesnice, u jména zvonáře nebo nápisu, nemá to takové následky, jak právě u fyzických parametrů, kde původně malý zvon může nabýt o řády vyšších rozměrů nebo naopak.

Otázky také vyvolává způsob měření váhy. Mnohokrát je váha v samotném zápisu popsána jako odhadnutá. Pokud byl zvon nějakým způsobem přeci jen zvážen, těžko se dá určit, jestli to byla váha zvonu samotného a nebylo započteno další vybavení jako srdce, hlava apod.

O tomto faktu se zmiňuje jenom jeden záznam, který jasně oznamuje, že daná váha je navážena bez srdce. U starších zvonů hrozí i špatný převod dřívějších jednotek, pokud bylo čerpáno z farních kronik. Odhady se v menší míře objevují i u spodních průměrů. Celkově se obě tyto kategorie na rozdíl od ostatních, jako datum ulití a jméno zvonáře, zdají být velice nejisté.¹⁰⁶

8.6 Průběh rekvizic

O jejich charakteru v jednotlivých případech se dá sestavit strohý obraz dle kategorií *Datum rekvizice*, *Sběrna*, *Označení*, *Rozbití* a *Poznámky*. Přesto má svoji výpovědní hodnotu.

Přestože u většiny zvonů je zaznamenáno datum rekvizice, často jde jenom o rok, ojediněle o rok a měsíc. Až na výjimky pak drtivá většina rekvizic proběhla na jaře roku 1942, pár záznamů hovoří již o rekvizicích v roce 1940, některé zase o odjímání zvonů ještě v roce 1944.

¹⁰⁵ *Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka, formulář č.155.*

¹⁰⁶ *Tamtéž, formulář č.76.*

Kategorie *Sběrna* prakticky popisuje cestu zvonů po sejmutí. Velice často se objevují Pardubice, v menší míře další města jako Chrudim, Skuteč, Hlinsko, Nový Bydžov apod. Párkrát je zmíněna Praha, Maniny jako ústřední sběrna.

Někdy se v záznamech objevují zmínky o způsobu označení zvonu, což bývalo nejčastěji formou nápisu obsahující název obce, případně je zmíněno číslo stvrzenky, které vydávaly úřady.

Zmínka o rozbití zvonu se neobjevuje takřka vůbec, případně je konstatováno, že zvon rozbit nebyl.

Kategorie *Poznámky* nese data vymaňující se z otěží ostatních předdefinovaných kategorií. Objevují se zde proto velice různorodé záznamy, například jaký stavitel sundával zvon, kam konkrétně byly odvezeny v rámci sběrně a mnohé další, jejichž obsah kvůli nejednotné povaze nejde zobecňovat. Pokud se ve formuláři nějaká poznámka objevuje, ty obsáhlejší nejčastěji nabývají níže vyobrazených podob:

„pravděpodobně odvezen do Hamburku, zvon kategorie D z roku 1617 vrácen z Manin“¹⁰⁷

„Uloženy v obecním dvoře města Pardubice pod značkou Vy/Eš.“¹⁰⁸

¹⁰⁷ Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka, formulář č.13.

¹⁰⁸ *Tamtéž*, formulář č.66.

Závěr

V současnosti je propojování humanitních věd s technickými obory s každým rokem nejen diskutovaným, ale i praktikovaným tématem. Potřeby onoho spojení nepramení jenom ze snahy následovat moderní trendy, zaujmout širší veřejnost, zvláště pak mladší a s užíváním technologií úzce spjatou generaci, ale i z praktických důvodů. Jasným důkazem je využití technického výstupu, který lze spatřit v kapitole *Interpretace výsledků*, jejíž obsah pramení ze vzniklé databáze. Je ale nutné zmínit, že výsledek této práce se nesnaží posouvat technické limity tvorby webu a databází, neusiluje o průlom nebo jiný úhel pohledu v oblasti web designu, ani nepřináší revoluční způsob digitalizace historických pramenů. Přesto je výsledkem průnik všech těchto oborů.

Ve své bakalářské práci jsem se snažil dosáhnout různorodých cílů. Nešlo jen o základní zpracování pramene, ale i o jeho zpřístupnění, v tomto případě v jasně strukturované podobě, která by usnadnila badateli jeho práci. Ten tak nemusí trávit čas vytvářením vlastních nástrojů, jež jsou mu zde již od začátku poskytnuty. Aby ale mohlo dojít k takovému výsledku, bylo potřeba získat zcela jasný přehled o obsažených datech a jejich povaze.

V první řadě bylo nutné pochopit zpracovávaný pramen, k čemuž došlo skrze studium problematiky rekvizic a církevní správy. Výsledky se projevily hlavně při kategorizaci dat, díky čemuž mohla být data rozdělena do mnohem menších skupin bez obav, že by došlo k zásadnímu narušení jejich struktury a obsahu. Na druhé straně, vedle informací důležitých pro technické záležitosti práce, figurovalo zjištění o časovém původu většiny zvonů obsažených ve Výkazech, tedy z období meziválečného. I díky tomu mohla vyniknout poměrně rozsáhlá kapitola *Interpretace výsledků*, která naplnila očekávání. Byly odhaleny různé dobové trendy doprovázející mnoho záznamů, například svatováclavské slavnosti, jubileum svatého Jana Nepomuckého nebo třeba zvonáře a zvonářské dílny působící ve východních Čechách.

Dalším cílem práce bylo aplikování těchto poznatků při vytváření média, kde by byl pramen zpřístupněn. Na základě kapitoly *Možnosti tvorby webových stránek pro prezentaci historických dat* byla vytvořena webová stránka, ve které je prezentován výstup práce a který je zároveň připraven sloužit potenciálnímu badateli tak, jak je nastíněno výše. Badatel může

využívat různé vyhledávací nástroje a zároveň je schopen si výsledky své práce stáhnout pro svoje potřeby na počítač nebo mobilní zařízení, se kterými pracuje.

Díky naplnění cílů může bakalářská práce posloužit případnému přímému či nepřímému pokračování. Otevřela různá témata, nastínila jejich problematiku a zároveň ukázala možnosti nakládání s historickými daty a jejich prezentace.

Prameny a literatura

Prameny

Archiv Biskupství královéhradeckého, fond Biskupská konzistoř, fascikl zvony II. světová válka.

Literatura

BOHÁČ, Zdeněk, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918–1999*, Kostelní Vydří 1999.

BUREŠ, Michal – LAITA, Adam – LAURENČÍK, Marek, *WordPress: od základů k profesionálnímu použití*, Praha 2020.

DOBRODINSKÝ, Jaroslav, *Památková ochrana zvonů*, Zprávy památkové péče 15. Praha 1955, č. 3.

DVOŘÁK, Aleš, *Svatý Václav jako sjednotitel národa*, Svatý Václav a návrat k českému národnímu povědomí, Praha 2020.

HLÁVKA, Josef, *Politický okres Královéhradecký*, Soupis památek historických a uměleckých v království Českém, Praha 1904, č.19.

HRUBÝ, Vladimír, *Královéhradecká diecéze*, Hradec Králové 1994.

CHYTIL, Karel, *Politický okres Chrudimský*, Soupis památek historických a uměleckých v království Českém, Praha 1900, č. 11.

CHVÁTAL, Tomáš – KRČMÁŘ, Luděk, *Obrazy z dějin českého zvonářství. Rekviziční fotografie z první světové války ze sbírek Západočeského muzea v Plzni*, Domažlice 2006.

JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – DOBEŠ, Jan, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2005.

KADLEC, Jaroslav, *Přehled českých církevních dějin II*, Praha 1991.

KONEČNÝ, Stanislav, *Zvony v Poličce a na Poličsku*, Polička 1999.

KOUKAL, Petr a kolektiv, *Péče o varhany a zvony, jejich památková ochrana*, Praha 2006.

KYBALOVÁ, Ludmila – LUNGA, Radek– VÁCHA, Petr, *Pražské zvony*, Praha 2005.

LUNGA, Radek, *Průběh a charakter rekvizice českých zvonů za druhé světové války*, Nepřichází-li práce k Tobě. Praha 2003.

LUNGA, Radek– ROHÁČEK, Jiří, *Umlčené hlasy*, Praha 2021.

MANOUŠEK, Petr, *Zvonařství*, Praha 2006.

MAZAL, Jiří, *Z historie zvonů farnosti kostela Matky Boží před Týnem v Praze*, Staletá Praha 2013, č. 1.

SKLENÁŘ, Michal, *Děkan Václav Boštík*, Praha 2019.

UHLÍKOVÁ, Kristina, *První publikované uměleckohistorické topografie v Čechách*, Zprávy památkové péče, Praha 2010, č.1.

VÁCHA, Petr, *Dokumentace kampanologických památek*, Praha 2018.

WIRTH, Zdeněk, *Rekvizice zvonů*, Památky archeologické 29, Praha 1917, č. 1.

WIRTH, Zdeněk, *Rekvizice zvonů*, Památky archeologické 29, Praha 1917, č. 3.

WIRTH, Zdeněk, *Zpráva o zvonech, rekvirovaných r.1917 ve vikariátě turnovském*, Památky archeologické 32, Praha 1921, č. 3–4.

Elektronické zdroje

Církevní správa v českých zemích. *Církevní mapy* [online]. 2016 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.cirkevnimapy.cz/cirkev-v-ceskych-zemich/cirkevni-sprava-v-ceskych-zemich/>

Sudety. *Kyberia* [online]. 2019 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://kyberia.sk/id/8659430/3755160>

Různé způsoby, jak mít web. *Jak psát web* [online]. 2012 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.jakpsatweb.cz/zpusoby.html>

Advantages and disadvantages of Website Themes. *Marketing Media* [online]. 2020 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://www.marketingmedia.com.au/blog/advantages-disadvantages-website-themes/>

The Best Content Management Systems. *Crazyegg.com* [online]. Crazy Egg, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.crazyegg.com/blog/best-content-management-systems/>

WordPress market share. *Kinsta* [online]. Kinsta, 2018 [cit. 2022-07-15]. Dostupné z: <https://kinsta.com/wordpress-market-share/>

Národní archiv [online]. 2018 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.nacr.cz/>

Státní oblastní archiv v Hradci Králové [online]. Hradec Králové, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/>

Airplane Museum Phoenix [online]. 2015 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.azcaf.org/visit-us/>

The National Archives [online]. 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.nationalarchives.gov.uk/>

Wix: recenze a mé zkušenosti s tímto nástrojem. *SvětWP.cz* [online]. 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://svetwp.cz/wix-recenze/>

The 30 Best Websites of 2022. *Wix.com* [online]. 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.wix.com/blog/creative/2018/09/best-website-designs/>

Weby pro inspiraci. *Wix.com* [online]. wix.com, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://cs.wix.com/explore/websites>

Top Web Design Trends for 2022. *TheeDigital* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://www.theedigital.com/blog/web-design-trends>

WordPress.org [online]. 2009 [cit. 2022-06-20]. Dostupný z <https://wordpress.org/>

USB Webserver 8. *USBWebserver.net* [online]. 2017 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://usbwebserver.yura.mk.ua/>

WP Data Access [online]. 2017 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://wpdataaccess.com/>

Simple CSS. *WordPress.org* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://cs.wordpress.org/plugins/simple-css/>

Easy Google Fonts. *WordPress.org* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://cs.wordpress.org/plugins/easy-google-fonts/>

WP pool [online]. WPPOOL, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://wppool.dev/>

phpMyAdmin.net [online]. C2022 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z <https://www.phpmyadmin.net/>

Přílohy

Příloha A Webová adresa a QR kód

Adresa webu, na kterém se nachází výstup práce, a QR kód, který přesměruje návštěvníka na web.

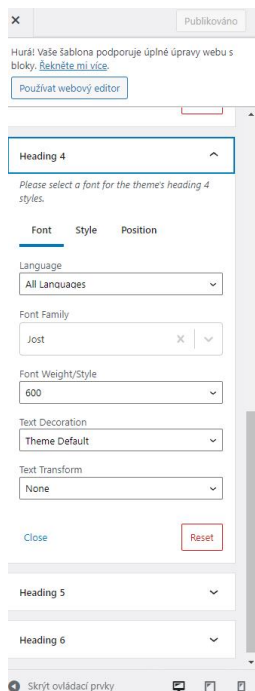
<http://valecne-zvony.eu/>

Příloha B Ukázky z tvorby designu webové stránky

Design je tvořen pomocí sloupců a mezer. Web je rozdělen na tři části, přičemž Záhloví a Zápatí jsou společné pro všechny stránky a mění se jenom část Hlavní stránka.

Díky pluginu Google Easy Fonts se dají nastavit rozmanité fonty a jejich styly.